

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

17^E JAARGANG

WOENSDAG 19 OCTOBER 1932

No. 877

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbicus; Jan Schilthuis;
Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3500. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ont-
vangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoo-
ver daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

19 OCTOBER 1932.

Ook deze week kwam er geen verandering in de
geldkoersen. De prolongatierente noteerde weder
1 pCt.; particulier disconto $\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{8}$ pCt. en call geld
ca. $\frac{1}{4}$ pCt.

De Minister van Financiën stelt een inschrijving
open op schatkistpapier op Maandag 24 dezer en daar
deze keer slechts f 25.000.000 gevraagd wordt, kan
men ook hiervan moeilijk eenige verlevendiging van
de geldkoersen verwachten.

* * *

Blijkens den weekstaat van De Nederlandsche Bank
is de binnenlandsche credietgeving met ruim f 1,—
millioen afgenomen; de post binnenlandsche wissels
verminderde met f 1,5 millioen, terwijl daarentegen
de beleeningen met f 520.000 vermeerderden. In de
posten papier op het buitenland en diverse rekenin-
gen onder de activa kwamen geen wijzigingen van
beteekenis voor.

De goudvoorraad is met bijna f 60.000 toegenomen;
de zilvervoorraad vertoont een stijging van ruim
f 796.000.

Onder de passiva der Bank kromp de biljettencir-
culatie met f 13,9 millioen in; de rekening-courant-
saldi namen met ongeveer gelijk bedrag toe, welke
stijging gelijkelijk was verdeeld over het tegoed van
's Rijks schatkist, dat tot f 41 millioen is opgelopen,
en de saldi in rekening-courant van anderen. Het
beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 863.000 meer dan
de vorige week; het dekkingspercentage bleef onver-
anderd op nagenoeg 83 pCt. staan.

* * *

Op de wisselmarkt was het deze week wat kalmer.
De koersen schommelden niet veel meer. Aanvankelijk

bleef de stemming vast, doch later liepen de koersen
wat terug. Ponden kwamen van 8.57 op 8.55% om
op 8.56% te sluiten. Dollars, die op 2.4860 de week
begonnen, konden aanvankelijk nog tot 2.4895 verbete-
ren, om daarna weder tot 2.4845 terug te loopen; slot
2.4860. De \$/£ notering kwam van 3.45 $\frac{1}{2}$ op 3.44 $\frac{1}{4}$,
waarop zij zich de geheele week handhaafde; slot
3.44 $\frac{1}{4}$. Marken konden weder geleidelijk aan verbete-
ren; zij stegen van 59.03 tot 59.08. Fransche Francs
waren wat meer gezocht: 9.75%—9.76%. Belga's nog
steeds rond de 34.55. Zwitsersche Francs onveranderd
rond de 48.02. Lires een weinig hooger: 12.70—12.74.
Peseta's nog steeds ca. 20.37%. De Noordelijke koer-
sen met het Pond wat lager: Kopenhagen 44.40, Oslo
43.02 $\frac{1}{2}$, Stockholm 43.95. Inlandsche Dinars zeer sterk
aangeboden op 3.05. De koers van T. T. Batavia is
iets lager: 100%. Zeer gezocht zijn de Canadeesche
Dollars, die tot 2.31 $\frac{1}{2}$ verbeterden.

Van de termijnmarkt zijn geen veranderingen van
beteekenis te vermelden.

Op de goudmarkt ging wat om in gouden baren, die
tusschen de f 1650 en f 1651 werden verhandeld. In
Eagles en Sovereigns is heel weinig gedaan.

LONDEN, 17 OCTOBER 1932.

Op enkele dagen van de vorige week was er iets
meer vraag voor geld te constateeren met als gevolg,
dat de clearingbanken meer van haar overvloedige
en overtollige middelen à 1 pCt. op de markt konden
uitzetten. Er is geen enkele aanwijzing echter om
ook maar eenigszins duurder geld te verwachten in de
naaste toekomst.

Op de discontomarkt, waar de notering in den
aanvang der week voor prima bankaccepten op $\frac{7}{8}$ —
1 pCt. opende, werd door de clearing banks getracht
den prijs boven $\frac{1}{4}$ pCt. te houden door te weigeren
onder dien prijs te koopen.

Bij de inschrijvingen op Vrijdag voor schatkistpro-
messen, die verwacht werden à $\frac{13}{16}$ — $\frac{7}{8}$ pCt. te zullen
gaan, schijnen enkele zeer groote inschrijvingen onder
dien koers te zijn ingeleverd, zoodat de toewijzingen
op $\frac{1}{4}$ pCt. konden geschieden. De noteringen sluiten
dan ook op $\frac{1}{4}$ — $\frac{13}{16}$ voor bankaccepten en $\frac{5}{8}$ — $\frac{11}{16}$
voor schatkistpromessen.

De effectenbeurs heeft een drukke week achter den
rug door de groote vraag naar gouvernementsobligat-
ies en goed gefundeerde debentures van prima maat-
schappijen. De aanleiding hiertoe was de uitgifte
van de 2 pCt. Treasury Bonds in den aanvang der
week, waardoor de beleggers werden opgeschrikt met
het oog op het rentepercentage voor de volgende
staatsleening. Binnenkort zal de Schatkist namelijk
voorziening moeten maken voor de op 1 December af
te betalen War Loan obligaties. De beleggingsmarkt
beweegt zich naar een 3 pCt. niveau, sommigen spre-
ken zelfs van 2 $\frac{1}{2}$ pCt. voor de eerstvolgende gouverne-
mentsuitgifte.

RIJK.... EN GEEN GELD.

Het economisch leven geeft vaak vicieuse cirkels te zien. Bijvoorbeeld dezen. Ons wegen- en bruggenapparaat is onvoldoende. Daardoor heeft ons verkeerswezen niet de moderne ontwikkeling ten volle kunnen doormaken. Daardoor werkt het verdere bedrijfsleven niet onder de gunstigste voorwaarden. Daardoor ontvangt het Rijk minder bijdragen van verkeerswezen en verder bedrijfsleven dan het geval zoude zijn als wij een modern wegen- en bruggenstelsel bezaten. Daardoor ontbreken het Rijk de middelen om dat stelsel te moderniseeren.

Hadde het Rijk die middelen wel, dan zou na eenige jaren, na voltooiing van een aantal vitale bruggen en wegen, het verkeer in sterke mate toenemen en het overige bedrijfsleven daardoor zijn gebaat. De groenten uit het Westland, de melk uit Friesland en Brabant, de snijbloemen uit de duinstreek en het Hollandsche plassengebied, de vruchten van de Betuwe en de Hoeksche Waard zouden rechtstreeks in aangepaste hoeveelheden naar de distributieplaatsen in de consumptiegebieden kunnen worden vervoerd, de Brabantsche en Limburgsche industrieën zouden met de Nederlandsche havensteden nauwer worden verbonden, ook met die verkeerslijnen, die thans vaak met het andere einde te Antwerpen worden vastgemaakt, het toeristenverkeer zou, na wegneming van de belemmeringen aan den Moerdijk, te Dordrecht, te Gorinchem, te Vianen, te Zalt-Bommel, te Deventer, ten minste verdrievoudigen. Opleving alom, ruimer vloeien van de Rijksmiddelen, de wegenbelasting in de eerste plaats.

Hadde het Rijk de middelen om deze voorziening, die over vier of vijf jaar zeker rendeert, ter hand te nemen en in versneld tempo, in versterkte mate uit te voeren, dan zou bovendien de metaalnijverheid, die zwaar onder de crisis en de handelsbelemmeringen te lijden heeft, weer eenige bedrijvigheid ondervinden, evenzoo het bouwbedrijf, dat al geruimen tijd onder stilstand gebukt gaat en dat het juk der kostenverlaging thans op zijn schouders heeft willen nemen, evenzoo talrijke andere bedrijven. Dan zou de werkloosheid verminderen, de moreele kracht der arbeidersbevolking herleven, de steunverleening vanzelf inkrimpen, de vraag naar verbruiksgoederen toenemen, kortom, alles wat nu vast zit zoude los geraken. En het Rijk zoude de vervroegd aangelegde wegen en bruggen wellicht goedkoop ter stand brengen dan na eenige jaren, in hopenlijk betere conjunctuur, het geval zoude zijn.

Hadde het Rijk de middelen... Maar het Rijk heeft ze niet.

Het Rijk heeft ze niet. Wil dat zeggen, dat die middelen er ook niet zijn? Geenszins: er zijn reusachtige kapitalen in liquiden vorm beschikbaar. Er is honger naar goede beleggingswijzen. Er zijn milliarden opgepot of uit de ingekrompen productie vrijgekomen, die onmiddellijk zullen toevloeien aan elken opzet, die met niet te groot risico een behoorlijk, zij het matig rendement belooft. Waarom die milliarden dan niet worden opgenomen door publieke lichamen? Omdat die publieke lichamen ten deele verbruikshuishoudingen zijn, op welker rationeele verbruiksbepalingsmen niet gerust is, omdat die publieke lichamen al zoovele oude schulden hebben gemaakt voor uitgaven, waarvan men vreest, dat ze niet alle even doelmatig zullen blijken, en omdat ze nog zooveel zullen moeten leenen voor toekomstige verdere uitgaven, aan welker efficiëntie getwijfeld wordt. Waarom die milliarden niet den ondernemingen toevloeien? Omdat de voorwaarden voor herleving voor tal van bedrijven nog niet vervuld schijnen.

Maar voor werken, die zonder eenigen twijfel productiviteit en rentabiliteit beloven, is zeer zeker veel kapitaal beschikbaar.

Acht men nu versnelling van den aanleg van wegen en bruggen urgent, dan kan men zeker daartoe het

INHOUD:

	Blz.
RIJK.... EN GEEN GELD door <i>Prof. Dr. N. J. Polak</i>	820
De gelden der werkloosheidsvoorziening door <i>Mr. Ir. J. van Hettinga Tromp</i>	821
IJzer en staal in 1931 en de eerste helft van 1932 I door <i>T. Hagtingius</i>	822
Moet Nederland zijn zilverreserve aanspreken? door <i>A. A. van Sandick</i>	824
Leidt de grondstoffenv valuta tot sterke schommelingen in het prijsniveau der eindproducten, tot onbeheerschbare voorraadvorming en tot chronische overproductie van grondstoffen? II (Slot) door <i>Prof. Dr. Ir. J. Goudriaan Jr.</i>	827
„Tabular Standard” of „Gulden-is-Gulden stelsel”? door <i>Mr. J. G. Koopmans</i>	829
De Indische middelen over Juni 1932.....	832
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Engeland, Ottawa en de buitenwereld door <i>Prof. P. Geyl</i>	834
MAANDIJJERS:	
Emissies in September 1932.....	835
Overzicht van de Indische middelen.....	836
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	836—842
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

kapitaal verkrijgen en uit de eigen productiviteit en rentabiliteit dier werken beloonen en amortiseeren, indien men slechts zorgt, dat die eigen rentabiliteit niet wordt aangetast door volkomen exogene risico's. Indien alzoo geen vermenging plaats vindt met andere posten van het staatsbudget, met andere ondernemingen, met andere voorzieningen, die niet zulk een zekere productiviteit en rentabiliteit in het voorzicht stellen.

Zulk een verzelfstandiging van het bedrijf voor den aanleg van wegen en bruggen ware op twee manieren te bewerkstelligen.

In de eerste plaats zou men voor den aanleg van bepaalde bruggen, al dan niet met aansluitende weggedeelten, concessies kunnen verlenen aan particulieren, die het recht zouden verkrijgen tot het heffen van een bruggeld, totdat het Rijk tegen vooraf bepaalde voorwaarden de verbinding overneemt of totdat een vooraf te bepalen totaal bedrag aan bruggelden is gebeurd. De aanleg zou natuurlijk volgens aanwijzingen en plannen van den Rijkswaterstaat moeten geschieden, het bruggeld zou door het Rijk moeten worden gelimiteerd. In Amerika is zulk een figuur niet onbekend.

In de tweede plaats zou het Rijk het Wegenfonds dusdanige zelfstandigheid kunnen verlenen, dat leeningen ten laste van dat Fonds konden worden gesloten. Dit Fonds heeft aanzienlijke jaarlijksche inkomsten. Voor 1933 is, evenals voor 1932, geraamd een opbrengst aan wegenbelasting groot 12 miljoen, aan rijwielbelasting groot 7 miljoen. Op de bijdrage van het Rijk reken ik hierbij niet. Het Fonds heeft eind 1932 een schuld aan het Rijk groot 12 miljoen, geraamd is, dat het Rijk in 1933 opnieuw 8 miljoen zal voorschieten, maakt totaal 20 miljoen. Op deze voorschotten wordt 4 pCt. rente vergoed, aflossing behoeft eerst plaats te vinden, zoodra het Fonds geen voorschotten meer noodig heeft. Stelt men nu, dat een versnelling van den aanleg zoodanig plaats vindt, dat het bedrag, dat in tien jaar zal worden uitgegeven, in vijf jaar wordt verwerkt, dan zal men de jaarlijksche uitgaaf voor werken van 20 miljoen in die vijf jaar tot 40 miljoen moeten opvoeren. Vijf jaar achtereen zal men dan 20 miljoen ten laste van het Fonds moeten leenen. Met de rentebetalingen, in den loop van die vijf jaar te doen, zal dit een leeningbedrag van circa 110 miljoen vereischen. Na die vijf jaar is dan voor den dienst dezer leening, bij aflossing in 25 jaar en een rentevoet van 4 pCt.

benodigd 8,8 miljoen, bij aflossing in 15 jaar en denzelfden rentevoet 11,8 miljoen, bij aflossing in 10 jaar en denzelfden rentevoet 15,4 miljoen. Al deze bedragen betreffen het eerste (zesde) jaar, in de latere jaren vermindert de rentelast. Of, wil men de annuïteit kennen, deze bedraagt bij een rentevoet van 4 pCt. bij aflossing in 25 jaar 7 miljoen, in 15 jaar 10 miljoen, in 10 jaar 13,5 miljoen. Dat de inkomsten van het Fonds die betalingen steeds toelaten, dat zij zelfs na het gereedkomen der werken aanzienlijk zullen stijgen, zoodat de leening absoluut verzekerd is, behoeft wel geen betoog. Mits de wegen- en rijwielbelastingen ten bate van het Fonds worden gehandhaafd, waartoe het Rijk zich bij het sluiten der leening dient te verbinden. Zou onder de tegenwoordige omstandigheden zulk een leening niet zelfs tegen 3½ pCt. slagen?

Er zijn natuurlijk bezwaren, maar... à la crise comme à la crise. Wij verwachten de verbetering van het wegen- en bruggenstelsel van het Rijk, maar het Rijk heeft daartoe geen geld. En toch zijn we rijk genoeg, is er geld genoeg aanwezig om de versnelde uitvoering te financieren. Welnu, dan, bewandel men een anderen dan dezen traditioneelen weg, dan overbrugge men de kloof, die de kapitaalbezitters van de wegenbouwers scheidt, dan durve men iets anders aan dan men gewend was om verkeers- en bedrijfswezen te verlevendigen, de werkloosheid te bestrijden, de depressie te verzachten. Ik heb meenen aan te toonen, hoe dat kan. Is mijn betoog juist, kan het, dan móet het ook.

DE GELDEN DER WERKLOOSHEIDSVORZIENING.

Herhaaldelijk heb ik reeds in den loop der jaren in dit tijdschrift de aandacht erop gevestigd (E.-S. B. 26 Oct. en 7 Dec. '21, 7 Mrt '23, 24 Sept. '24), dat het hier te lande vigeerende stelsel van verzekering tegen geldelijke gevolgen van werkloosheid was vastgelopen, gedenatureerd en in zijn grondslagen ondermijnd. Schijnbaar een eigen verzekering, opgezet en in stand gehouden door de vakverenigingen met subsidie der Overheid, was zij in wezen geworden een overheidssteunregeling, gesubsidieerd door de vakverenigingen, die uit dezen hoofde nog het beheer over de gemeene gelden — zij het onder contrôle en volgens regelen, door de Overheid gesteld, — hadden behouden. Ik betoogde de noodzakelijkheid om de werkloosheidsvoorzorg zoo spoedig mogelijk op andere basis te vestigen, waarbij de gansche zaak los van de openbare geldmiddelen — en dus ook van de politiek — zou worden gemaakt en als een bedrijfszaak door werkgevers- en arbeiders-organisaties gezamenlijk zou worden geregeld tezamen met de overige takken der te unificeeren sociale verzekering.

Van een en ander is niets gekomen. Er schijnt aanleiding te bestaan, hierop thans nog eens terug te komen, nu de werkloosheidsvoorziening aan de openbare kassen steeds zwaardere eischen gaat stellen en deze al minder in staat zijn, de voor voldoening aan die eischen benodigde middelen te vinden.

Ik heb in vorenbedoelde opstellen mijn meening te kennen gegeven, dat, werkloosheid zijnde een bedrijfsverschijnsel, de kosten der werkloosheidsuitkeeringen principiëel door de gezamenlijke bedrijven zouden moeten worden gedragen; doch, als het den werkgevers niet mogelijk zou zijn deze kosten te dragen met behoud van de bestaande loonen, zij uiteraard de mogelijkheid moesten hebben, hetzij die kosten geheel of ten deele op de loonen te korten, hetzij in meer algemeen zinn tot loonsverlaging over te gaan. Wie de premie zou betalen is in de lange jaren van politieken strijd over de sociale verzekeringen veel te veel tot een essentieel punt gemaakt; voor de vraag, welk levenspeil de arbeider zal kunnen handhaven is niet van essentieele beteekenis of hij al dan niet rechtstreeks een premie zal betalen, maar welke netto-inkomsten hij ten slotte overhoudt en wat hij tegen de

geldende prijzen van die inkomsten zal kunnen koopen ter voorziening in de behoefte van zich en zijn gezin. Het baat hem niets of hij krachtens de wet premievrij verzekerd is, doch de premie toch weer als element voor loonsverlaging of prijsverhoging — resp. niet daling — geldt.

Nu de loonen tóch reeds dalende zijn om noodzakelijke vermindering van productiekosten te verkrijgen, rijst de vraag of het vorenstaande nog kan opgaan en de werkloosheidskosten tot de bedrijfskosten kunnen worden gebracht. Ik meen die vraag bevestigend te mogen beantwoorden, afgescheiden daarvan dat de openbare geldmiddelen langs den weg van belastingheffing tenslotte tóch immers weer uit de opbrengst van de nog werkende bedrijven moeten worden verkregen.

Bij de overweging of de kosten der te unificeeren sociale verzekering, inclusief werkloosheidsverzekering, geheel of ten deele rechtstreeks op het arbeidsloon kunnen worden verhaald, dient men echter op het navolgende te letten. Van een zelfde arbeidsloon, hoe hoog of hoe laag dat ook zij, kunnen jonge en oudere arbeiders, die nog niet of niet meer een gezin daarvan moeten onderhouden en kinderen opvoeden, natuurlijk veel beter leven dan de arbeiders van middelbaren leeftijd, die deze gezinslasten wél moeten dragen. Gezinsloonen te bepalen of boven het loon kindertoelagen te geven, zooals het Rijk dat bij zijn ambtenaren doet, is voor het particuliere bedrijf niet uitvoerbaar; afgescheiden daarvan, dat dit onrationeel is: men dient zijn speciale levensomstandigheden te bepalen naar het inkomen, niet omgekeerd het inkomen naar de diverse speciale levensomstandigheden. Iets anders is echter, zich ervan rekenschap te geven, dat in algemeen zinn volgens den natuurlijke gang van het menselijk leven door de gezinsvorming de behoeften van den arbeider van het begin der twintiger tot ongeveer het midden der dertiger jaren geregeld stijgen, dan gedurende een jaar of tien gelijk blijven en van het midden der veertiger jaren weer geregeld afnemen. Gedurende dit laatste tijdperk neemt ook zijn arbeidsprestatie geregeld af. Bij het midden der zestiger jaren behoort hij van verderen arbeid ontslagen te kunnen worden en dan een redelijk pensioentje, uitgedrukt in een percentage van zijn laatstgenoten loon te kunnen genieten. Men zal niet ver van de werkelijkheid zijn met te zeggen, dat als de arbeiders met de zwaarste normale gezinslasten hunne behoeften moeten bevredigen uit een loon x, de jongste en oudste arbeiders, die van zoodanige zorgen geheel ontheven zijn, met een zeg 40 pCt. lager loon zouden kunnen toekomen.

Men kan van dit feit nu uitnemend profijt trekken voor het goeddeels vinden van de benodigde middelen der voornoemde geunificeerde sociale verzekering door deze fluctuatie in de kosten van levensonderhoud te verbinden aan de leeftijden, waarop zij zich normaliter voordoet. Van het normale loon, waaraan b.v. de leeftijd van 36—45 jaar kan worden verbonden, wordt ten behoeve der verzekering voor ieder jaar jonger dan 36 een bedrag van 2½ pCt. gekort, evenzoo boven de 45 jaar 2 pCt.; op 20-jarigen, resp. 65-jarigen leeftijd bedraagt de korting dus 40 pCt. als bovengenoemd. In de practijk komt dat dan hierop neer, dat de jonge arbeider door het verminderen der korting gedurende tal van jaren telkens op 2½ pCt. loonsverhoging rekenen kan; waarop hij zijn gezinsvorming kan baseeren. Dit zal hem vooreerst in zijn eigen leven tot zegen strekken en voorts zal het daardoor dan mogelijk worden in de eerste plaats voor de werklozen en de ouden van dagen een nu ontbeerde behoorlijke voorziening te treffen.

Uit de jaarverslagen omtrent de bemoeiingen in arbeidszaken der gemeente Amsterdam — de eenige werkgeefster hier te lande, voor zoover mij bekend, die niet alleen naast de gewone pensioenregeling voor overheids personeel ook, door de instelling der ge-

meentelijke arbeidersreserve, een behoorlijke en toch economisch werkende¹⁾ voorziening tegen werkloosheid van overcompleet geworden personeel heeft getroffen en die in genoemde jaarverslagen nauwkeurige gegevens publiceert over de kosten van deze sociale voorzieningen — blijkt toch, dat deze gemeente aan kosten van alle sociale voorzieningen (vol ziekengeld, vacantie met toeslag, pensioen, arbeidersreserve) in 1930 een last van 13,7 pCt. van het gem. uurloon droeg, waarnevens de werklieden zelve 7½ pCt. van het loon als bijdrage in de pensioenpremie droegen. Door de stortingen als bovenbedoeld, loopende tusschen 0 en 40 pCt. van het normale loon, gemiddeld dus ongeveer 20 pCt. ervan bedragende, zal men het dus stellig een heel eind kunnen brengen om de gelden te vinden voor een algemeene sociale voorziening die, zij het ook niet geheel op gelijk peil als die der gemeente Amsterdam, zich daarbij toch bevredigend aanpast.

Dit zou tevens beteekenen een belangrijke stap in de richting der verwezenlijking van den in het particuliere bedrijf allerwege gekoesterden en principieel zeker te billijken wensch, dat tusschen de arbeidsvoorwaarde in dat en in het overheidsbedrijf meerdere gelijkstelling werd verkregen en gehandhaafd. Al zou het, om dit geheel te bereiken, noodig zijn dat dan eerst in het particuliere bedrijf, als geheel genomen, ook meerdere orde en samenhang in de loonregelingen onderling werd gebracht. Dit zou een door tijdsomstandigheden geboden herziening van loonen ook oneindig veel gemakkelijker kunnen doen bereiken, daar zij dan, gelijk dit thans bij de arbeiders in openbaren dienst het geval is, in eens over de geheele linie werkt; wat loonsverlaging veel dragelijker doet zijn, ook doordat zij dan veel sneller kan leiden tot een algemeene prijsverlaging, waarvan iedere door loonsverlaging getroffen arbeider dan weer direct profiteert. Ik heb op de groote wenschelijkheid van het vestigen van dit verband eertijds reeds meermalen gewezen (o.a. in dit tijdschrift 29 Nov. '22: „Redelijke loonen” en 5 Dec. '23: „Loonen en loonsverhoudingen te Amsterdam”) en acht het nog immer zeer wel mogelijk daartoe, met steun van den wetgever, te komen. Ik dien mij ervan te onthouden, daarop thans hier ter plaatse nader in te gaan. Wellicht zijn echter de tegenwoordige tijdsomstandigheden, die tot diep ingrijpen in de economische verhoudingen nopen en de individuele bedrijfsvrijheid inperken ten bate van het algemeen belang, geschikt om ook voor dit denkbeeld in ruimen kring te doen gevoelen en dan tot snel handelen te leiden tegelijk met een hernieuwd opzet in bovenbesproken geest der sociale verzekering, inclusief werkloosheidszorg.

Uiteraard kan er geen sprake van zijn, deze geheele materie bij de wet te regelen. De wet zal slechts de civiele aansprakelijkheid van den werkgever moeten vaststellen onder bepaling, dat die wordt of kan worden overgenomen door het algemeene fonds, dat onder beheer van werkgevers en werklieden gezamenlijk staat en publiekrechtelijke bevoegdheden moet erlangen ex art. 194 der Grondwet.²⁾ De bestaande fondsen der sociale verzekering zullen dan in het nieuwe fonds moeten opgaan — als wanneer met de staatsbemoeiing ook alle staatsbijdragen vanzelf vervallen — en daarbij een zeer belangrijke reserve vormen,

¹⁾ In 1930 werd van het totaal bedrag van f 1.232.063, dat aan werklieden dezer reserve werd uitbetaald, een bedrag van f 1.190.699 gevormd door loon, dat door die werklieden weder kon worden verdiend aan voor hen gezocht ander werk dan waarvoor zij, wellicht tijdelijk, overcompleet waren geworden en voorshands nog in reserve werden gehouden; zoodat slechts f 41.364 of 0,18 pCt. van het totale door de gemeente bij alle diensten uitbetaalde loonbedrag van f 23.270.185 als eigenlijke werkloosheidsuitkering (ten bedrage van ongeveer ½ van het gem. vaste loon) behoefde te worden uitbetaald.

²⁾ Men zie daarover nader mijn bijdrage in het tijdschrift „Sociale Voorzorg” van Mei 1924. v. H. T.

die kan aangesproken worden bij de invoering in dezen tijd van crisiswerkloosheid en om daaruit tevens de kosten te bestrijden van de overgangmaatregelen, die bij de invoering zullen noodig zijn, daar kortingen van zoo hoog percentage als bovenbesprokene natuurlijk niet in eens zullen kunnen worden toegepast. Dit aanspreken van de bestaande fondsen is volkomen gerechtvaardigd daar het nieuwe fonds zich aanstonds op den grondslag van „omslagverzekering” zal moeten stellen, welke grondslag voor de bestaande fondsen toch al reeds meer en meer als wenschelijk werd erkend.

Mr. Ir. J. VAN HETTINGA TROMP.

IJZER EN STAAL IN 1931 EN DE EERSTE HELFT VAN 1932.

I.

De ongekende depressie, die nu reeds ongeveer drie jaren in vrijwel elken tak van industrie heerscht, heeft uit den aard der zaak een zeer sterke uitwerking gehad op de ijzer- en staalnijverheid, die een van de belangrijkste grondslagen vormt van de productiemiddelenindustrie.

In onderstaand overzicht vindt men de productie van ruwijzer en ruwstaal van het record-jaar 1929 af. Sinds dat jaar vertoont de wereldproductie een daling, die zonder eenige overdrijving ontzaglijk genoemd mag worden. Voor 1930 is de achteruitgang van de voortbrenging van ruwijzer 19,8 pCt., van ruwstaal 21,7 pCt. Voor 1931 zijn de percentages ten opzichte van 1929 resp. 45,2 en 43,4. De achteruitgang in 1931 tegenover 1930 van resp. 31,7 pCt. en 27,7 pCt. was belangrijk groter dan in 1930. In absolute getallen bedraagt de daling van de ruwijzerproductie in 1930 bijna 20 miljoen ton, in 1931 tegenover 1930 ruim 25 miljoen ton. Voor ruwstaal zijn deze cijfers in beide jaren ruim 26 miljoen. Vergelijken wij de wereldproductie van 1931 met die van de overige jaren na den oorlog, dan blijkt het, dat zij het laagste niveau in dat tijdvak, n.l. de productie in het crisisjaar 1921, nog niet bereikt had. Zooals wij bij de beschouwing van de voortbrenging in de eerste helft van 1932 zullen zien, is zij in verschillende landen thans aanzienlijk onder het peil van 1921 gedaald. Bij vergelijking van de cijfers van 1931 met die van de jaren vóór den oorlog ziet men, dat voor ruwijzer in 1905, voor ruwstaal in 1912, het niveau van 1931 reeds bereikt was.

De cijfers in het hier volgende overzicht vermeld, geven de productie in 1000 metr. tonnen aan.

Ruwijzer	1929	1930	1931
Ver. Staten	42.962	32.260	18.721
West-Europa	40.650	33.864	24.898
Duitschland	13.401	9.695	6.063
Frankrijk	10.441	10.104	8.217
Saargebied	2.105	1.912	1.515
Engeland	7.701	6.285	3.818
België	4.096	3.394	3.232
Luxemburg	2.906	2.474	2.053
Wereldproductie	99.650	79.900	54.600
<i>Ruwstaal</i>			
Ver. Staten	55.031	39.915	25.297
West-Europa	44.764	35.961	28.057
Duitschland	16.246	11.639	8.291
Frankrijk	9.666	9.412	7.809
Saargebied	2.209	1.935	1.538
Engeland	9.809	7.415	5.261
België	4.132	3.390	3.123
Luxemburg	2.702	2.270	2.035
Wereldproductie	120.950	94.690	68.400

Bij vergelijking van de productie van de Ver. Staten met die van West-Europa blijkt, dat het eerstgenoemde productieland zijn overheerschende positie heeft moeten opgeven.

In 1929 maakte het 43 pCt., in 1930 nog 40 pCt., in 1931 nog maar 34 pCt. van de totale wereldvoortbrenging van ruwijzer. Voor ruwstaal zijn de percen-

tages in deze jaren 46, 42 en 37. Het aandeel van West-Europa in de respectievelijke wereldproducties is daarentegen vrij aanzienlijk omhoog gegaan: de verhoudingen voor ruwrijzer waren nl. in de jaren 1929—1931 achtereenvolgens 41, 42 en 46 pCt., voor ruwstaal 37, 38 en 41 pCt.

Van de Westeuropesche landen heeft Frankrijk in 1931 zijn ruwrijzerproductie het beste kunnen handhaven. In Mei 1930 steeg de Fransche voortbrenging van ruwrijzer boven die van de overige Europeesche landen. Van dat moment af heeft Frankrijk de leiding behouden, al moest dan ook een groot gedeelte van de productie worden opgeslagen. Met de ruwstaalproductie is het iets anders gesteld. Duitschland heeft zijn leidende positie in het algemeen weten te handhaven, dank zij de Russische orders die de activiteit verscheidene maanden op een betrekkelijk hoog peil hielden. Zooals echter op onderstaande grafiek te zien is, kreeg de Fransche productie eenige malen de overhand en wel in December 1930, in September, October en December van 1931 en in Januari en Maart van dit jaar. Eenmaal heeft Engeland zich boven het niveau der overige landen uit weten te werken en wel in Februari 1932.

Alvorens de cijfers voor het eerste halfjaar 1932 aan een beschouwing te onderwerpen, volgt hier nog een vergelijking van de productie der laatste jaren met die van 1913:

	Ruwrijzer				Ruwstaal			
	1913	1929	1930	1931	1913	1929	1930	1931
Wereldtotaal	100	126	101	69	100	159	124	89
Ver. Staten	100	142	103	60	100	180	126	80
Europa	100	114	94	73	100	138	116	93
waarvan								
Continent	100	127	101	84	100	140	116	96
Engeland	100	74	60	37	100	128	95	74

In de eerste helft van 1932 heeft de crisis een nog scherperen vorm aangenomen. De ruwrijzer- en ruwstaalproductie van de Ver. Staten daalde in dit tijdvak, zooals uit de hier volgende cijfers ($\times 1000$ metr. tonnen) te zien is, in vergelijking met de eerste helft van 1931 met niet minder dan 51 pCt.

In West-Europa was de achteruitgang veel minder

sterk, nl. 25.7 pCt. en 22 pCt. De productie der Ver. Staten heeft jaren lang boven die van West-Europa gelegen, in 1930—1931 is zij onder het niveau van West-Europa gedaald. In 1929 was de Amerikaanse productie van ruwrijzer en ruwstaal 51.4 pCt. en 55 pCt. van het totaal Ver. Staten en West-Europa. In de beide volgende jaren wijzigden deze percentages zich als volgt: 1930 ruwrijzer 48.8 pCt., ruwstaal 52.6 pCt.; 1931 ruwrijzer 42.9 pCt., ruwstaal 47.4 pCt.

In de eerste helft van 1932 is de achteruitgang van het aandeel der Ver. Staten nog sterker uitgesproken; de percentages van het totaal Ver. Staten—West-Europa, bedragen resp. 34.7 en 39.6 pCt., tegenover resp. 46 en 51 pCt. in het eerste halfjaar 1931. Een en ander kan worden afgeleid uit het volgende overzicht van de productie in het eerste halfjaar 1931 en 1932 ($\times 1000$ metr. tonnen):

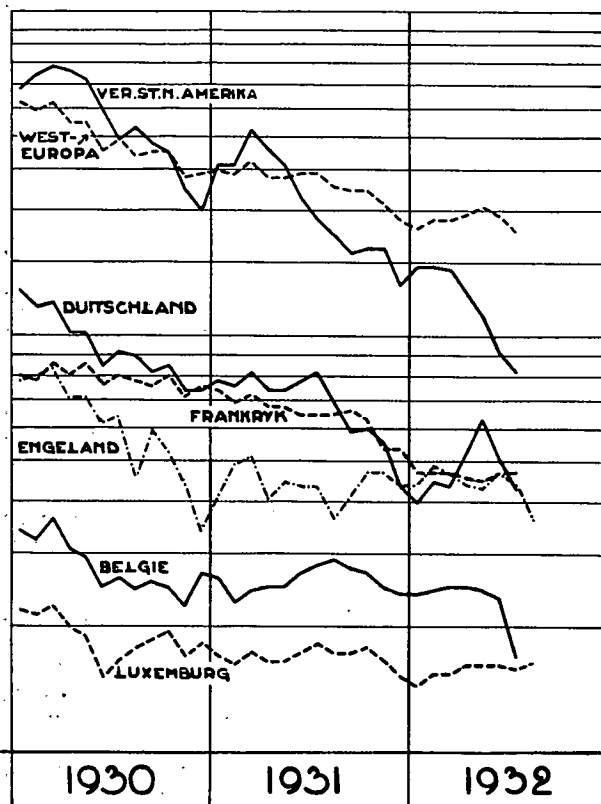
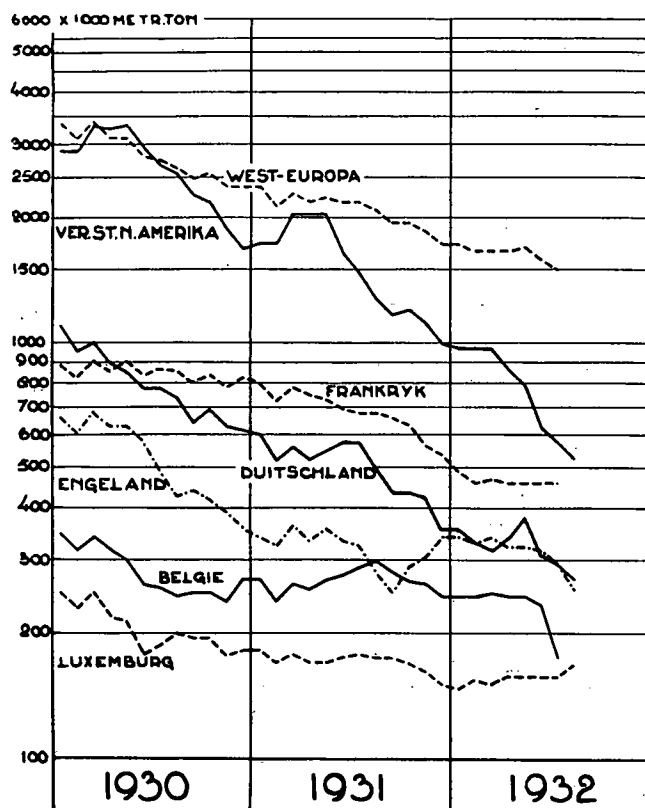
	Ruwrijzer		Ruwstaal	
	1932	1931	1932	1931
Ver. Staten	5.252	11.283	7.562	15.503
West-Europa	9.864	13.280	11.541	14.840
Duitschland	2.030	3.343	2.933	4.617
Frankrijk	2.788	4.456	2.733	4.160
Saargebied	685	820	738	847
Engeland	1.964	2.038	2.726	2.693
België	1.466	1.581	1.471	1.510
Luxemburg	931	1.042	939	1.013

Van de landen van het Europeesche Continent is Duitschland wel het sterkst getroffen; de achteruitgang van de productie in Frankrijk is, hoewel eerst laat ingetreden, echter nauwelijks geringer.

De vermindering van de Duitse voortbrenging van ruwrijzer is 39.3 pCt., van ruwstaal 38.5 pCt.; de percentages voor Frankrijk zijn resp. 37.4 en 34.3.

In scherpe tegenstelling tot de gang van zaken in Duitschland en Frankrijk, staat die in België en Engeland. In België is het niveau van de ruwrijzer- en ruwstaalproductie slechts 7.3 en 2.5 pCt. gedaald. In Engeland was de achteruitgang voor ruwrijzer nog geringer, nl. 3.6 pCt., terwijl voor ruwstaal zelfs een kleine vooruitgang valt waar te nemen, nl. van 1.2

RUWRIJZERPRODUCTIE-RUWSTAALPRODUCTIE

pCt. In September 1931 begon de productielijn van Engeland na een gestadige daling weer omhoog te gaan. Wel ging de voortbrenging af en toe weer naar beneden, doch zij bewoog zich op een hooger niveau dan in de eerste helft van 1931. De oorzaak van deze wijziging in de productietendenz zal in het tweede gedeelte van dit artikel worden besproken.

De ontwikkeling van de Russische productie vraagt speciale aandacht. Ondanks de uitbreiding, die aan het productie-apparaat in de laatste jaren gegeven is, kon de voortbrenging toch niet in die mate worden vergroot als men zich wel had voorgesteld. In 1931 bleef de tot dat jaar voortdurend stijgende productie bij die van 1930 ten achter; de cijfers voor de eerste helft van 1932 zijn echter heel wat gunstiger. In 1913 bedroeg de productie van ruwijzer 4.2 miljoen ton, van ruwstaal 4.4 miljoen ton. In 1928 steeg de ruwstaalproductie, in 1929 de ruwijzerproductie voor het eerst na den oorlog boven die van 1913. De cijfers (× miljoen ton) voor de jaren 1929—1931 en de eerste helft van 1932 (1ste helft 1931) zijn als volgt: voor ruwijzer: 4.3, 5.1, 4.9 en 3 (2.4); voor ruwstaal: 4.9, 5.7, 5.4 en 2.9 (2.6).

* * *

Wanneer men het *prijsverloop* van stalen producten in de laatste jaren bekijkt, dan ziet men dat in Augustus-November 1928 het hoogste niveau bereikt werd. Stafijzer noteerde toen op de exportmarkt 125 sh. Nadien is er een vrijwel gestadige daling te zien — ook in het zoogenaamde hausse-jaar in 1929. In Februari 1930 krijgen wij voor stafijzer een stabilisatie op een niveau van 107½ sh., als gevolg van de actie van het *Internationale Ruwstaalkartel* met betrekking tot de vaststelling van minimumprijzen voor halffabrikaten en walsenproducten en de verdeeling van de exportorders. In Juli 1930 werd de regeling voor walsenproducten, in Augustus die voor halffabrikaten tengevolge van de voortdurende ontduiking der kartelprijzen, door producenten en handel opgeheven. Daarna valt wederom een daling te constateeren, onderbroken door korte en late najaarsoplevingen in 1930 en 1931 en de opleving in het midden van 1931, als gevolg van Hoover's voorstel tot uitstel van Duitschlands herstelbetalingen.

Hoe scherp de daling in de laatste jaren geweest is, blijkt uit het volgende prijsverzicht voor stafijzer op de exportmarkt:

Stafijzer f.o.b. Antwerpen:
gouden sh. per Eng. ton.

	1913	1929	1930	1931	1932
					1ste helft
hoogste prijs	122½	124½	107½	84	55
laagste prijs	89½	101½	78	53	42
<i>gemiddelde prijs</i>	104½	115	96½	68½	48

Een poging tot regeling van de staalmarkt werd na de mislukking in 1930 door het Internationaal Ruwstaalkartel feitelijk niet meer ondernomen. Het kartel leidt de laatste jaren eigenlijk niet meer dan een formeel bestaan. Wel werd in den loop van 1931 nog gesproken over toewijzing van ruwstaalquota voor de eigen markt en voor de exportmarkten van elk der aangesloten landen en over de oprichting van internationale verkoopkantoren voor halffabrikaten en profielijzer, doch zonder resultaat. Bij de onderhandelingen waren het vooral eenige Belgische producenten, die zeer hoge eischen ten aanzien van de quota stelden. In dit verband zij er aan herinnerd, dat juist de Belgische productie relatief in zeer geringe mate is afgenomen. De Belgische producenten zijn voor niet minder dan 80 pCt. van hun productie op de exportmarkt aangewezen. Willen zij daar hun productiekosten zoo laag mogelijk houden, zoodat de productie op een zoo hoog mogelijk peil moet blijven. Behalve de scherpe concurrentie op de exportmarkt, vooral van den kant der Belgen, hebben nog tal van andere oorzaken, waaronder de monetaire omstandig-

heden en handelspolitieke maatregelen van verschillende landen tot de daling van den staalprijs bijgedragen. Hierop wordt onder de betreffende landen teruggekomen. Pas in October 1929 begon de daling van den prijs van ruwijzer. De grootste val van den prijs van Lux 3 gieterij-ijzer had plaats in 1930 nl. van 67 sh. fob. Antwerpen aan het begin tot 49 sh. in November van dat jaar. Daarop volgde een korte opleving, doch allengs daalde het niveau in bijna anderhalf jaar tijds tot 37 gouden shillings fob. Antwerpen in het midden van het loopende jaar. Behalve dat ook hier monetaire en beschermende maatregelen, in het bijzonder van Engeland, voornamelijk factoren waren, die een ongunstigen invloed op het prijspeil van gieterij-ijzer op de Westeuropeesche exportmarkt uitoefenden, doet zich nog het feit voor, dat de staalfabrikanten, alvorens in tijden van depressie tot het dooven van hoogovens, die ruwijzer voor de staalbereiding vervaardigen, over te gaan, deze apparaten veelal op gieterij-ijzer laten loopen en aldus medehelpen de markt voor dit product te bederven. Het volgende overzicht maakt een prijsvergelijking met de laatste jaren en met 1913 mogelijk:

Gieterij-ijzer No. 3 f.o.b. Antwerpen:
gouden sh. per Engelsche ton:

	1913	1929	1930	1931	1932
					1ste helft
hoogste prijs	80	72½	67	51	42
laagste prijs	57	64	49	43	37
<i>gemiddelde prijs</i>	64	69½	58½	47½	40

(Slot volgt.)

T. H.

MOET NEDERLAND ZIJN ZILVERRESERVE AANSPREKEN?

Op 15 Juli jl. heeft de Commissie inzake Nikkelen Munt aan hare opdrachtgevers, de Ministers van Financiën en van Koloniën, medegedeeld, dat zij op dit oogenblik elke verandering van ons geldstelsel ongewenscht acht en dezen geadviseerd de commissie op te heffen, dan wel haar zonder meer dilligent te verklaren. Wij weten dit door een artikel dat het lid der Commissie, Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart, in „De Economist” van Juli/Augustus heeft geschreven. Prof. Verrijn Stuart is het namelijk met deze opvatting niet eens, en was het evenmin eens met het blijkbaar reeds geformuleerde rapport van de meerderheid der commissie, dat afwijzend stond tegenover de vervanging van de grove zilveren munten door nikkelen stukken. Prof. Verrijn Stuart had dan ook reeds een minderheidsnota geschreven, die thans in „De Economist” in extenso is gepubliceerd.

Prof. C. A. Verrijn Stuart is niet de eenige, die thans opnieuw blijk heeft gegeven een vervanging van zilveren munten door nikkelen en dat wel op dit moment, zeer gewenscht te achten. Prof. Van Gijn is hem bijgevalen in het Alg. Handelsblad van 13 en 14 September, Prof. Frijda in de Groene Amsterdammer van 8 dezer en Dr. F. M. Wibaut in Het Volk van 16 Sept.

In het onderstaande zal ik mij voornamelijk bezighouden met de op het oogenblik zeer belangrijke vraag, welke voordeelen van een dergelijke vervanging van zilver door nikkel zouden zijn te verwachten.

Vooreerst moet men zich afvragen: wat wint men, of bespaart men door een dergelijke vervanging, in Nederland en in Indië, het verschil in intrinsieke waarde tusschen de zilveren en nikkelen munten (door Prof. Verrijn Stuart geschat op f 70 miljoen) of slechts de rente van dit bedrag, of misschien in het geheel niets?

Prof. Frijda spreekt van een „besparing van f 70 miljoen, die bij de huidige gesteldheid van de fiscus voldoende is om het denkbeeld ernstig te overwegen. Prof. C. A. Verrijn Stuart sprak indertijd (E.-S. B. 22/8 1928) van een „bate” van f 208,5 miljoen (sedert door de daling van den zilverprijs en door lagere

schatting van de hoeveelheid zilvergeld in circulatie geslonken tot *f* 70 miljoen) „welke zou worden verkregen door het breken met het ijdel vermaak om zijn kleine betalingen met zilver te kunnen doen”. Prof. G. M. Verrijn Stuart te Rotterdam meende in de E.-S. B. van 27/11 '29 dat door de munthervorming de volksrijksdom wordt vergroot met dit bedrag.

Terwille van een goede voorlichting van het publiek ware het gewenscht geweest, dat duidelijk was gezegd of hier alleen van gekapitaliseerde rentewinst, of ook van vermogensaanwas sprake is.

Ook al zouden wij, subjectief, in het geheel geen waarde hechten aan dit zilver en even gelukkig zijn met nikkelen guldens en rijksdaalders en het geldverkeer hiermede ook evengoed kunnen functioneeren, dan zal men toch bezwaarlijk kunnen ontkennen, dat wij thans in dit zilvergeld een bezit hebben, dat tegenover het eventuele nikkelgeld *f* 70 miljoen meer aan reëel vermogen vertegenwoordigt. Dit wordt bewezen door het feit, dat wij deze *f* 70 miljoen kunnen realiseeren (d.w.z. als de markt dit verdraagt). Met mercantilistische opvattingen¹⁾ heeft dit, naar ik meen, niets te maken. Bij verkoop van het zilver wordt dus het ééne vermogensobject ter waarde van *f* 70 miljoen vervangen door een ander vermogensobject, in eerste instantie een vordering op het buitenland, eveneens ter waarde van *f* 70 miljoen. Van een subjectieve verrijking zou verder alleen maar sprake kunnen zijn, indien wij dit tegoed in het buitenland b.v. zouden aanwenden voor den aankoop van nuttige goederen, maar hieraan hebben wij op het oogenblik toch zeker geen gebrek. In werkelijkheid zal de Staat zijn vordering op het buitenland verkopen, b.v. aan de banken en dan is het resultaat een verschuiving in de bezittingen- en schuldenbalans van ons land t.o.v. het buitenland, d.w.z. de buitenlandsche schuld vermindert met *f* 70 miljoen of onze vorderingen op het buitenland vermeerderen met *f* 70 miljoen. Een subjectieve verrijking komt dan in het geheel niet aan de orde.

Conclusie: Van een bate, een besparing of een vermeerdering van den volksrijksdom ten bedrage van *f* 70 miljoen zullen wij dus niet mogen spreken, hoogstens van een rentebesparing ten beloope van, laat ons zeggen *f* 2,8 miljoen (het toekomstige rentetype stellende op 4 pCt.).

Wat zal het Rijk doen met de opbrengst van de uit den verkoop van het zilver resulterende vordering op het buitenland? Mogen deze *f* 70 miljoen worden gebruikt voor schuldaflossing, of moet het bedrag worden gereserveerd? Prof. C. A. Verrijn Stuart meent, dat van eenig geldelijk voordeel geen sprake zal kunnen zijn, indien de netto-opbrengst van het zilver in de muntfondsen zou worden gestort. Dit lijkt mij niet juist. Of men een staatschuld heeft van laat ons zeggen *f* 2½ milliard en aan den anderen kant een nikkelfonds van *f* 70 miljoen, dan wel (bij aanwending van deze *f* 70 miljoen voor schuldaflossing) een staatschuld van *f* 2½ milliard minus *f* 70 miljoen en geen nikkelfonds, is qua vermogenspositie precies hetzelfde. Van praktische beteekenis is alleen de vraag of men, bij aanlegging van een muntfonds, dat wel belegd zou worden in staatschuld, de rente aan het fonds ten goede moet laten komen, dan wel aan het staatsbudget; en dan blijft nog de vraag, of deze rentebate voor „gewoon” of voor „buitengewoon”, dus voor schuldaflossing, moet worden aangewend. Het eerste van deze laatste twee mogelijkheden staat gelijk met een directe aanwending van de zilveropbrengst voor schuldaflossing.

Genoemde hoogleeraren achten het noodig om de opbrengst van het zilver in de muntfondsen te storten, vnl. omdat het ondenkbaar is, dat het nikkelgeld weer zal moeten worden ingewisseld. Voor de circulatie zijn de munten immers onontbeerlijk. Om dezelfde

¹⁾ Zooals Prof. G. M. Verrijn Stuart in zijn naschrift bij mijn opmerkingen in „De Economist” van December 1929 concludeert.

reden wenschen Prof. Verrijn Stuart en Prof. Van Gijn ook de bestaande muntfondsen op te heffen, of de rentebescrijving stop te zetten, wat practisch op hetzelfde neerkomt, na degradatie van de grove zilveren munten tot pasmunt.

Deze twee gevallen staan niet gelijk. Men kan geporteerd zijn voor opheffing van de bestaande muntfondsen en desondanks van meening zijn, dat voor een eventueel nikkelgeld wél een muntfonds aanwezig behoort te zijn. Want het in omloop brengen van nikkelgeld is een experiment. Men moet maar afwachten, of het publiek evenzeer als de theoretici doordrongen zijn van de juistheid van de stelling, dat het er niet toe doet, van welk materiaal de munten zijn gemaakt. Dit geldt voor ons land (ik hoorde dat op het plateland een vrij sterke oppositie bestaat tegen het denkbeeld van nikkelen guldens en rijksdaalders) en dit geldt in nog veel sterkere mate voor Indië. Prof. C. A. Verrijn Stuart wijst er op, dat men in Indië indertijd ook wel de duiten heeft kunnen intrekken en zelfs zilverbons heeft kunnen invoeren. Voor de duiten werden echter andere gelijkwaardige munten in omloop gebracht (beide waren van onedel metaal), zoodat de vergelijking met de vervanging van zilver door nikkel niet opgaat en wat de zilverbons betreft, hier wist de inlander dat hij een papiertje en niets dan een papiertje in handen kreeg. Krijgt hij echter nikkelen guldens in handen, dan zal hij zich bedot voelen. Er is meer. De zilveren munten worden gebruikt voor oppotting. Men mag hiertegen toornen, de feiten zijn zoo. Maken de zilveren munten plaats voor nikkelen munten, dan is er, zooals de President van De Javasche Bank in zijn jaarverslag over 1929/30 schrijft, groote kans, dat de bevolking gouden munten (tientes, of als zij deze niet kan krijgen, ducaten, eagles of sovereigns) zal gaan oppotten. „Hierdoor wordt dus geenszins bereikt, hetgeen de voorstanders van de nikkelen munt naar voren brengen, dat het deel van het volksvermogen, dat in improductief zilver belegd wordt, vrij komt voor productieve doeleinden” schrijft de Heer Van Buttingha Wichers woordelijk. Tevens wordt er op gewezen dat, als alle zilveren munten, ook die welke thans zijn opgepot en in de kassen der Javasche Bank aanwezig zijn, moeten worden ontmunt en daartegenover een veel geringer bedrag aan nikkelen munten werkelijk in circulatie kan worden gebracht, de verliezen van de ontmuntung wel eens grooter zouden kunnen blijken te zijn dan de winsten bij aanmuntung.

Van deze argumenten, van zoo bij uitstek deskundige zijde, wordt in de Minderheidsnota van Prof. C. A. Verrijn Stuart geen gewag gemaakt, laat staan dat deze worden weerlegd.

Ik acht het uitgesloten, dat in Indië de invoering van nikkelen guldens en rijksdaalders mogelijk is. Is dit zoo, dan zou alleen reeds hierdoor het lot van de Nikkelcommissie zijn bezegeld, want de Ministers hadden uitdrukkelijk bepaald, dat zij de munteenheid tusschen Nederland en zijn overzeesche gebiedsdeelen wenschten te zien gehandhaafd.

Maakt men zich echter los van deze opdracht, dan kan nog worden gevraagd, of niet alleen in Nederland tot het nikkelgeld kan worden overgegaan. Dan komen voor hermunting niet in aanmerking *f* 413,3 miljoen, maar slechts *f* 134,7 miljoen (berekening van Prof. V. S.) en de netto-zilveropbrengst is dan niet *f* 70 miljoen, maar slechts rond *f* 20 miljoen¹⁾ en de eventuele rentewinst niet *f* 2,8 miljoen, maar 8 ton.

Persoonlijk ben ik tegen invoering van nikkelen munten ook in ons land gekant, maar als men hiertoe zou willen overgaan, dan lijkt het mij, juist omdat het hier een experiment betreft, geboden, de netto-zilveropbrengst te reserveeren in het muntfonds.

¹⁾ Hierbij is rekening gehouden met het feit, dat in Nederland relatief méér grove zilveren munten van het lagere gehalte in omloop zijn, dan in Indië.

Niet als rem tegen een overmatige uitgifte van deze nikkelen munten, want *deze* rem heeft men, daar de nikkelen munten pasmunt zouden zijn, niet noodig, maar zuiver als reserve, voor geval het nikkelgeld weer zou moeten worden ingetrokken. Bij het zilvergeld heeft men *hiervoor* geen reserve noodig,¹⁾ want van het zilvergeld weet men, dat het publiek het als betaalmiddel accepteert. Van het nikkelgeld niet; dit is het verschil en daarom is m.i. voor het nikkelgeld, ook al is het maar pasmunt, een reserve noodig. Deze reserve moet zoo groot zijn, dat zij de omzetting van het nikkelgeld in zilvergeld kan financieren en bovendien dient deze reserve berekend te zijn op een algeheele intrekking van een deel van het nikkelgeld, bij afname van de circulatie. *En deze reserve moet op peil worden gehouden, hierin zitten de kwade kansen.*

De vraag is dan, wat moet er met de rente van dit fonds-geschieden? Voor bijschrijving bij het fonds zou veel te zeggen zijn, omdat men dan het autonome karakter van dit nikkelfonds accentueert. Weliswaar zou de rente ook kunnen worden beschouwd als gereserveerde risicopremie tegen een mogelijke stijging van den prijs van het eventueel terug te koopen zilver, maar erkend dient te worden, dat deze premie dan wel zeer willekeurig wordt bepaald.

Maar waar rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid, dat dit nikkelexperiment op een fiasco uitloopt, zou, *totdat na verloop van jaren bezwezen is, dat het publiek met het nikkel verzoend is, een voorziening moeten worden getroffen voor een mogelijke stijging van den prijs van het eventueel terug te koopen zilver, dus om het nikkelfonds op peil te houden. In het tijdvak van experimenteering zou dus de Staat zeer groote, onberekenbare risico's op zich nemen, gezien de mogelijkheid van een stijging van den zilverprijs, die zouden kunnen leiden tot verzwaring van lasten. En dit, terwijl men dit alles begonnen is ter wille van een vermeende bezuiniging.*

Maar wel zou men de rente van dit in staatschuld te beleggen nikkelfonds in de schatkist kunnen storten. Ten gunste van „gewoon” of van „buitengewoon”? Dit is de kwestie waarop het aankomt.

Naar mijn meening zou het ontoelaatbaar zijn, om de rente van dit nikkelfonds aan te wenden ter dekking van gewone uitgaven. De bate verkregen uit dit fonds, dat in wezen een van het publiek naar den Staat overgeheveld reserve is, is toch niet gelijk te stellen met inkomsten, waaruit de gewone staatsuitgaven kunnen worden bestréden.

Als het er trouwens op aankomt, door goocheltoeren met reserves van edel metaal te bezuinigen, dan zou er in deze richting nog veel meer te doen zijn. Men meent, dat voor het écart tusschen nominale waarde en reële waarde van de munten geen reserves noodig zijn, omdat deze munten voor het geldverkeer steeds noodig zijn. Ditzelfde geldt voor een belangrijk deel van het in omloop zijnde bankpapier. Welaan, waarom stelt men dan niet voor, dat de Staat tegenover laat ons zeggen f 500 miljoen bankpapier een vast blok rentelooze staatschuld creëert ten gunste van De Nederlandsche Bank en dat De Nederlandsche Bank dan, voor rekening van 's Rijks Schatkist, f 500 miljoen goud verkoopt in het buitenland.²⁾ Dan houdt De Nederlandsche Bank toch nog een gouddekking over van meer dan 40 pCt. Wij zouden dan een jaarlijksche besparing kunnen calculeeren niet van eenige tonnen, maar van pl.m. f 20 miljoen.

Laat men de rente op het nikkelfonds, zooals naar mijn meening zou moeten geschieden, ten goede komen aan „buitengewoon”, dan is de praktische betekenis van de geheele nikkelkwestie volkomen ver-

dwenen (afgezien van het risico van een stijging van den zilverprijs).

Zou de rente ten goede worden gebracht van het gewone budget, of hetgeen practisch hetzelfde is, de netto-zilveropbrengst terstond worden gebruikt voor aflossing van staatsschuld, dan zal men zich toch eerst dienen af te vragen, of een jaarlijksche rentebesparing van 8 ton het nikkelexperiment wel rechtvaardigt, een rentebesparing, die daarenboven staat tegenover de te treffen voorzieningen tegen een mogelijke stijging van den zilverprijs en vermindering der muntcirculatie.

Dit bedrag van 8 ton is misschien nog geflatteerd. Want in eerste instantie zou de zilveropbrengst niet worden aangewend voor aflossing van lange schuld, maar van vlottende schuld. *Voorloopig* zou de besparing dus niet 8 ton bedragen, maar 2 ton (de rente van het schatkistpapier stellende op 1 pCt.).

Prof. Verrijn Stuart spreekt in zijn minderheidsnota van de bezwaren van de meerderheid van de Commissie, tegen het nikkelgeld, die voornamelijk zijn gegrond op het decorum en hij spreekt van motieven van extra-economischen aard. Ik geloof dat de wetgever, en ook zijn wetenschappelijke adviseurs, met alle omstandigheden en motieven, die zich realiter voordoen, hebben rekening te houden, b.v. met het feit, dat de bevolking in Indië wensch vast te houden aan hare primitieve spaarmethoden en ook b.v. met de vraag, of wij ons zullen aandienen als de Chineezers, zij het dan ook de verlichte Chineezers, van Europa. Het verwijt van het te berde brengen van motieven van extra-economischen aard, zou het tegenverwijt kunnen uitlokken, dat de economie zich op den bodem der werkelijkheid heeft te stellen en niet te veel moet werken met een abstracte economische wereld.

Een andere kwestie is of wij, zooals ook Prof. Van Gijn voorstelt, de rentebijbeschrijving bij de bestaande muntfondsen (Nederland f 75 miljoen, Indië f 75 miljoen) niet zouden kunnen stopzetten. Hiertegen bestaat minder bezwaar dan tegen het niet bijschrijven van de rente op een eventueel Nederlandsch nikkelfonds, resp. het niet aanwenden van deze rente voor schulddelging, omdat het inderdaad hoogst onwaarschijnlijk is, dat de Staat ooit deze latende Staatsschuld grootendeels zal moeten inlossen, zoodat er minder noodzaak is om te zorgen voor een accumulatie van dit fonds, ter dekking van een eventuele stijging van het tekort, bij verdere daling van den zilverprijs. Deze rentebesparing zou (tegen 4 pCt.) voor Nederland en voor Indië ieder f 3 miljoen 's jaars bedragen.

Dit is echter niet zoozeer een monetaire kwestie, doch voornamelijk een kwestie van beheer van het staatsvermogen. Ik zou mij kunnen voorstellen, dat de regering deze wijze van algemeene reservevorming niet wil prijsgeven. Het hebben en aankweken van een reserve is, al is deze dan ook niet noodig voor het oorspronkelijke doel, ook voor den Staat zeker geen onnoodige luxe.

Tenslotte nog een zakelijke opmerking over de omzetting van zilver in nikkel. Prof. Verrijn Stuart meent, dat er periculum in mora is, omdat de zilverprijs nog verder zou kunnen dalen. Maar aangezien zilver thans een goed is als elk ander goed, is er minstens even veel kans dat de zilverprijs zal stijgen. Waarom zouden wij dan juist op het diepste punt van de depressie dit goed gaan verkoopen?

Mijn conclusies zijn, dat een invoering van nikkelen munten in Indië volkomen uitgesloten is, en dat dit ook geen besparing zou geven, omdat de bevolking dan nog meer goud zal gaan oppotten en er veel meer zilvergeld zou moeten worden ontmunt (met verlies), dan nikkelgeld zou kunnen worden aangemunt (met winst). Voorts, dat het invoeren van nikkelen munten in Nederland een experiment is, waartegen voorzieningen moeten worden getroffen, waarmede de Staat zeer zware finantiële risico's op zich neemt en dat tenslotte zelfs van een rentewinst geen sprake zal kunnen zijn, omdat de rente zou moeten

¹⁾ De bestaande muntfondsen, hierop wijzen zoowel Prof. Verrijn Stuart als Prof. Van Gijn, hebben deze bestemming ook nooit gehad.

²⁾ Iets soortgelijks propageert in Duitsland Prof. Wagemann.

worden gebruikt voor schuldaflossing en zelfs al was dit niet zoo, deze rentewinst toch niet opweegt tegen de finantiële voorzieningen te treffen met het oog op het zoo juist genoemde risico.

Los hiervan staat de kwestie van de stopzetting van de rentebijdriving bij de bestaande muntfondsen. Zooals ik reeds zeide, zou ik ook dit echter een verkeerde finantiële politiek achten. Bovendien zou, tenzij het grove zilvergeld tevens wordt verlaagd tot pasmunt, de rem tegen een overmatige uitgifte dezer teekmunten ontbreken. Door het doen slaan van deze munten verdient de Staat immers rente. (Vgl. Prof. Van Gijn).

Ik heb niet de pretentie mijne geachte tegenstanders van meening te kunnen doen veranderen; maar het kan misschien toch zijn nut hebben, dat uit het publiek een stem opgaat, die van een andere opvatting ter zake doet blijken.

A. A. VAN SANDICK

Leidt de grondstoffenvaluta tot sterke schommelingen in het prijsniveau der eindproducten, tot onbeheerschbare voorraadvorming en tot chronische overproductie van grondstoffen?

II.

De strooming van grondstoffen in en uit de dekking der circulatiebanken zal op onregelmatige wijze plaats vinden, want zij wordt beheerscht door een aantal zeer heterogene oorzaken.

De voornaamste zijn:

1. Deviaties tusschen de kostprijsontwikkeling en dus tusschen den winstvoet en dus tusschen den omvang van grondstoffen- en eindproductie.
2. Extra oogsten of misoogsten van agrarische producten.
3. De terugwerking op de grondstoffenmarkten (speciaal van ijzer en van andere metalen) van snel expanderende of in haar expansie snel geremde industrieën van eindproducten.
4. Tijdelijke speculatieve invloeden.¹⁾

Er kan geen sprake van zijn, dat de geldcreatie volstrekt automatisch, volgens één vaste formule op deze goederenbewegingen zou moeten reageeren; niemand zal verdedigen, dat voor elke ingebrachte of afgegeven hoeveelheid grondstoffen de circulatie van chartaal geld met eenzelfde bedrag of met een daaraan strikt evenredig bedrag moet toenemen of afnemen. Dit starre automatisme immers zou beteekenen, dat alle tijdelijke en toevallige storingen in het hoeveelheidsvenwicht tusschen grondstoffenproductie en grondstoffenverbruik zonder eenige noodzaak werden overgebracht in de geldcirculatie.

Dit volstrekt automatische verband tusschen dekking en biljettencirculatie bestaat ook in het tegenwoordig geldstelsel niet en wordt door de verdedigers van dit geldstelsel ook niet (meer) bepleit. Integendeel: onder het tegenwoordig stelsel heeft de leiding der circulatiebank een actieve taak, die vóór alles bestaat in de handhaving van de goudpariteit der valuta. Ter bereiking van dit doel hanteert de bank de discountpolitiek en de open-markt-operaties, teneinde het nationale prijsniveau in verband te houden met het internationale prijsniveau. In de praktijk komt

¹⁾ Deze zijn in het volgende niet behandeld, omdat zij van voorbijgaanden aard zijn en — voor alle grondstoffen tezamen — quantitatief niet belangrijk kunnen worden.

De speculatie tusschen een goudvaluta en een niet-goudvaluta is interessant, omdat hun beider relatie onbepaalde afwijkingen kan vertoonen; de speculatie tusschen twee goudvaluta's onderling, wier verhouding dus gebonden is aan enge grenzen, heeft nooit een gevaarlijke omvang aangenomen zoolang men van den ernstigen wil om de beide goudpariteiten te handhaven, overtuigd was.

Op dezelfde wijze is een algemeene hausse- of baisse-speculatie in alle grondstofmarkten tegelijkertijd niet meer te verwachten van het oogenblik af, dat de prijs van het grondstoffenpakket gebonden is aan de geldeenheid en men de zekerheid heeft, dat de arbitrage tusschen geld en goederen in werking treedt zoodra betrekkelijk kleine onkostenmarges zijn overschreden.

dit hierop neer, dat één of twee zeer groote landen den toon aangeven: vóór den oorlog het Britsche Imperium, na den oorlog de Vereenigde Staten van N.-Amerika. In laatstgenoemd land hebben de Federal Reserve Banks er alles op gezet het prijsniveau constant te houden. Dat dit niet gelukt, is niet te wijten aan de gebrekkige leiding dezer banken. Het is mislukt ondanks de goede leiding dezer banken, welke telkens door de collaps der grondstofprijzen wordt overvallen en tot machteloosheid gedoemd.

Hoeveel sterker zal deze politiek tot beheersching van het algemeene prijsniveau komen te staan, indien het niveau der grondstofprijzen voorgoed tot rust is gebracht.

Want in het voorafgaande¹⁾ is gebleken, dat een stabiel niveau van grondstofprijzen op grond van de correlatie der technisch-economische ontwikkeling bij stabiele ruilverhoudingen slechts een variatie van hoogstens 1 pCt. per jaar toelaat in den prijs der eindproducten. Hieruit volgt dus een zeer scherp omschreven en uitvoerbare taakstelling voor de circulatiebanken: *het is haar taak er voor te zorgen, dat welke wijzigingen er ook in de goud- of grondstofdekking mogen optreden, het prijsniveau der eindproducten met niet meer dan 1 à 2 pCt. per jaar verandert.*

De politiek der circulatiebank zal dus — evenals tot dusver —, practisch gesproken, gericht blijven op het constant houden van het nationale prijsniveau met toelating van slechts zeer geringe en zeer geleidelijke wijzigingen, noodig voor het verkrijgen van de juiste verhouding tusschen prijsniveau grondstoffen en prijsniveau eindproducten en dusdoende tusschen den omvang der grondstofproductie en den omvang der eindproductie.

Op dezelfde wijze als thans zal de circulatiebank het prijsniveau der eindproducten en dus uiteindelijk de instrooming of wegvloeiing van grondstofvoorraden uit de dekking kunnen leiden door middel van de discountpolitiek en open-markt-operaties. Zij zal met deze beide machtsmiddelen empirisch reageeren op de grondstoffendekking met scherpe waarneming van de primaire uitwerking op het prijsniveau der eindproducten en van de secundaire uitwerking op de beweging in de dekking.

Een voortdurende instrooming van grondstoffen in de dekking, welke wijst op een relatief te groote grondstofproductie, wordt beantwoord met een verlaagde grondstofproductie, wordt beantwoord met een verruiming van de circulatie, dus stijging van het prijsniveau der eindproducten, dus vermindering van den omvang der grondstofproductie.

De leiding van de bank zal er daarbij indachtig aan moeten zijn, dat deze stijging van het prijsniveau der eindproducten met een zeer langzaam tempo dient te geschieden: de natuurlijke traagheid van dit prijsniveau zal hierin haar duurzame en betrouwbare bondgenoot zijn.

Zij zal er zich rekenschap van geven, dat een ongelijkheid tusschen grondstoffen- en eindproductie alleen zeer geleidelijk en in zeer langzaam tempo kan ontstaan; zij zal zich realiseeren, dat, aannemende dat de grondstofproductie ongeveer een kwart is der geheele productie, een teveel aan grondstoffen van 1 pCt. per jaar slechts beteekent, dat $\frac{1}{4}$ pCt. van de geheele productiemoeite (tijdelijk en voorloopig) onjuist wordt aangewend. Als er in de wereld niet meer verspilling bestond dan dit ééne kwart procent. . . .

Een voortdurende afvloeiing van grondstoffen uit de dekking wijst op een relatief te kleine grondstofproductie. Verhooging van het disconto, verkoop van wissels en fondsen, zoo noodig rantsoeneering van het crediet zal de circulatie en daarmee het prijsniveau der eindproducten en daarmee den omvang der eindproductie terugdrukken. Het tempo zal ook

¹⁾ E.-S. B. van 3.8.'32.

nu zeer langzaam behooren te zijn — de natuurlijke traagheid van het prijsniveau der eindproducten werkt ook hier weer mede.

De credietrestrictie, welke thans door talrijke schrijvers wordt aanbevolen als middel tot tempering van de hausse, is onder het tegenwoordige geldstelsel in de praktijk onuitvoerbaar:

1e. omdat er geen objectief, door allen aanvaard, voor allen waarneembaar criterium bestaat, dat aangeeft, waar en wanneer de hausse „geremd” dient te worden;

2e. omdat credietrestrictie onder het tegenwoordig geldstelsel de collaps der grondstofprijzen alleen maar kan verhaasten, maar niet kan voorkomen.

Onder het tegenwoordig geldstelsel provoceert de credietrestrictie dus een crisis, misschien (zoo men wil: vermoedelijk) een minder ernstige dan een „uitgestelde crisis”, maar daartegenover heeft het genot van de hausse dan ook korter geduurd dan bij een „verlengde hausse” — welk verantwoordelijk man zal voor dit ingrijpen de aansprakelijkheid durven en kunnen aanvaarden?

De credietrestrictie onder heerschappij der grondstoffenvaluta daarentegen is praktisch uitvoerbaar, omdat zij op een bepaald oogenblik aangewezen is als het logisch middel ter bescherming der grondstofdekking, dus ter handhaving van de waardevastheid van het geld.

Zij heeft dan volstrekt niet meer de catastrophale gevolgen op de grondstofmarkten, dus ook niet op een belangrijk deel van de effectenmarkt en op een belangrijk deel van de markt van kapitaalgoederen.

Kan zij tot werkloosheid leiden? Het is nauwelijks aannemelijk. Want een credietrestrictie, die het prijsniveau wil verlagen met het geringe tempo van 1 pCt. per jaar, wordt opgevangen door de trend tot voortdurende verhooging van loonen en winsten, die allicht ook 1 pCt. of meer zal bedragen.

De verlaging van het prijsniveau manifesteert zich dan niet door *verlaging* van loonen of winsten, respectievelijk door werkloosheid, maar door verminderde stijging, resp. stilstand van loonen en winsten.

Maar al ware dit anders, al zou de credietrestrictie tot een zekere, geringe, werkloosheid in de eindproductie leiden, dan nog zou deze werkloosheid als het in zichzelf rationeële middel dienen te worden aangemerkt om een verlaging van loonen en winsten te forceeren. Dan nog zou deze geringe verlaging van loonen en winsten moeten worden aangemerkt als het volstrekt rationeële middel om de rentabiliteitsgrens der grondstoffenproductie te verruimen — een middel, dat met volmaakte zekerheid en betrouwbaarheid tot het doel voert — terwijl onder het tegenwoordige speculatieve geldstelsel de felle strijd om de loonsverlaging juist hierdoor ontstaat, dat deze zekerheid en betrouwbaarheid volstrekt niet aanwezig zijn.

Een loonsverlaging onder het tegenwoordige geldstelsel is alleen maar een speculatieve maatregel, soms onvermijdelijk als een onderneming in direct levensgevaar verkeert, maar altijd onbetrouwbaar in haar uiteindelijke resultaat; reddend zoolang zij door één onderneming of door één land wordt toegepast; zonder resultaat en de ontwrichting alleen maar verergerend, indien zij door alle concurrenten en door alle naties gelijktijdig of in snelle opeenvolging wordt toegepast.

In het voorafgaande is de vraag beantwoord, op welke wijze het prijsniveau der eindproducten en de omvang der grondstofproductie wordt gereguleerd. Hoe staat het nu met de grootte der grondstofvoorraden in de dekking?

Dat hun stijging tot onmetelijke hoogte of hun volledige uitputting door een goed geleide discontoen open markt politiek op betrouwbare wijze kan worden voorkomen, is eveneens in het voorafgaande reeds gebleken.

Maar wat is dan de gewenschte grootte der grondstoffendekking? Van welke orde van grootte moeten

wij ons haar voorstellen? Hebben de grondstoffen in de dekking een nuttige functie of beteekenen zij alleen maar een kostbare en in zichzelf nuttelooze vastlegging van vruchteloos gepresteerd arbeid?

Ik antwoord: de grondstoffen in de dekking hebben de nuttige taak de natuurlijke en telkens terugkerende ongelijkmatigheden tusschen grondstofproductie en grondstofverbruik te dempen.

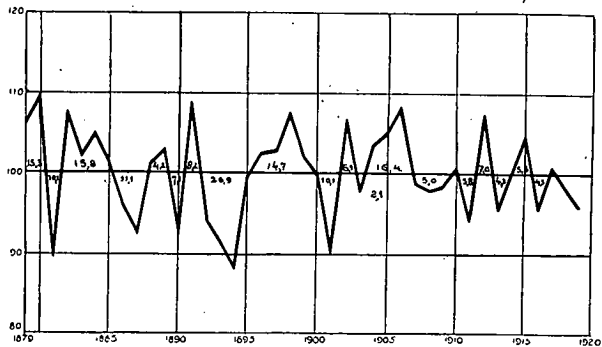
Deze ongelijkmatigheden vinden, voor wat de agrarische producten betreft, hun voornaamste oorzaak in de ongelijkmatigheid der oogsten, een gevolg van allerhand onbeheerschbare klimatologische invloeden. Voor wat de minerale productie betreft, zijn zij voornamelijk een gevolg van de snelle expansie of het tot stilstand komen van de expansie van nieuwe bedrijfstakken — eveneens een complex van invloeden, dat men, zoolang men het economisch leven niet volledig bevroren heeft, nimmer volledig zal kunnen beheerschen.

Het rationeële gezichtspunt om de orde van grootte der dekking te bepalen moet dus ontleend worden aan de kennis van de grootte der schommelingen, die uit bovengenoemde omstandigheden voortvloeien.

Wij kunnen dus beginnen met te vragen, hoe groot deze schommelingen onder het tegenwoordig geldstelsel zijn. Een antwoord hierop geeft de studie van Edmund E. Day and Warren M. Persons in „The Review of Economic Statistics” 1920 (pag. 246, 287, 309, 361).

Uit fig. 1, welke aan deze studie is ontleend, blijkt, dat de grootste overschrijding per jaar 9,3 pCt. bedraagt (van de middenwaarde volgens de secular trend lijn), de grootste onderschrijding — 11,9 pCt.

Index van het volumen der grondstofproductie (landbouw en mijnbouw gecombineerd) gedurende het tijdvak 1879-1919¹⁾ (De ordinaten van den secular trend = 100)

De grootste cumulatieve overschrijding over een reeks aaneensluitende jaren bedraagt 16,4 pCt.; de grootste cumulatieve onderschrijding — 26,9 pCt.

Men kan nu met zekerheid zeggen, dat deze schommelingen, optredend onder een geldstelsel, dat geen enkele stabiliseerende werking uitoefent, grooter moeten zijn dan die, welke bij een stabiel prijsniveau zullen optreden.

Over de grootte van de schommelingen, welke in het volumen der agrarische productie optreden als gevolg van de wisselvallige opbrengsten per H.A. kan men zich een oordeel vormen aan de hand van nevenstaande tabel.

De opbrengstcijfers van elk artikel zijn, telkens na herleiding op 100 als gemiddelde over de periode 1901—'29 voor alle jaren vermenigvuldigd met de waarde van den oogst in 1928; deze waardecijfers zijn per jaar opgeteld en herleid op 100 als gemiddelde over de periode 1901—'29²⁾.

¹⁾ Als landbouwartikelen zijn opgenomen: tarwe, maïs, rijst, haver, rogge, gerst, katoen, suiker, tabak, aardappelen, hooi en vlaszaad.

Als mineralen zijn opgenomen: steenkool, petroleum, pijpzeer, koper, zink, lood, zilver en goud.

²⁾ De secular trend is dus verwaarloosd; zij is trouwens opvallend gering; er blijkt in deze 30-jarige periode geen markante stijging van de gemiddelde opbrengst per H.A. te zijn ingetreden. Het verwaarloozen van den secular

Opbrengst van een aantal landbouwproducten in 100 KG. per H.A. en gewogen gemiddelde der opbrengsten volgens de waarde van elk artikel in 1928, t.w.:

tarwe	5,600	milliard \$
maïs	4,100	„ „
katoen	3,100	„ „
haver	2,550	„ „
rogge	1,770	„ „
gerst	1,330	„ „
lijnzaad	0,267	„ „

Jaren	Tarwe	Maïs	Katoen	Haver	Rogge	Gerst	Lijnzaad	Gewogen gemiddelden 1)
1901	8,6	11,2	1,6	8,9	8,2	9,0	4,6	87
1902	9,4	15,5	1,7	11,4	9,5	10,4	5,4	102
1903	9,5	15,0	1,7	10,5	9,5	9,9	4,6	100
1904	8,9	14,2	1,9	11,1	10,0	9,2	4,5	99,5
1905	9,0	15,9	1,8	10,7	8,7	9,3	4,2	99,5
1906	9,4	16,8	1,9	10,5	8,1	10,0	4,6	103
1907	8,7	15,1	1,6	10,4	8,8	9,7	4,9	96
1908	8,7	15,0	1,8	10,2	9,3	9,3	4,8	97,5
1909	9,8	15,0	1,4	11,8	10,1	10,5	4,2	100,5
1910	9,1	15,8	1,6	11,0	9,8	9,6	3,6	99
1911	8,6	14,9	1,9	10,1	9,1	9,7	3,8	98
1912	9,6	16,8	1,8	12,1	10,9	10,4	4,8	107
1913	9,8	14,5	1,8	11,9	10,0	11,0	4,6	104
1914	8,8	15,7	1,8	10,7	9,6	9,5	4,5	99,5
1915	10,0	16,0	1,8	11,7	10,2	9,9	4,7	106
1916	8,6	14,0	1,5	11,3	10,4	9,8	3,4	95
1917	8,4	15,1	1,4	10,8	7,9	9,2	3,6	92
1918	8,9	13,4	1,6	10,8	9,3	9,7	4,0	95
1919	8,8	15,1	1,6	10,6	10,4	10,3	5,0	98,5
1920	9,3	17,2	1,6	12,4	9,7	11,1	5,3	105
1921	9,7	15,3	1,4	10,1	12,4	11,1	4,8	101
1922	9,7	14,9	1,5	11,5	11,2	11,5	5,4	103
1923	10,0	15,6	1,5	11,9	9,6	10,7	5,3	103,5
1924	8,9	13,6	1,6	10,9	8,2	9,6	4,6	94
1925	9,8	15,9	1,7	11,8	9,9	11,5	5,2	105,5
1926	9,5	15,2	1,8	11,4	9,4	10,7	4,7	103
1927	9,5	15,0	1,6	10,7	10,1	10,9	5,4	101
1928	10,2	13,8	1,6	12,3	10,1	11,6	5,0	103,5
1929	8,9	14,4	1,6	11,6	10,5	11,3	4,3	99,5

1) Gegevens ontleend aan *Annuaire International de Statistique Agricole*.

De schommelingen van dit indexcijfer geven dus aan, welke schommelingen in de totale waarde van de agrarische productie optreden uitsluitend als gevolg van de veranderlijke opbrengsten per H.A.

Het blijkt dan, dat de grootste overschrijding per jaar 7 pCt. bedraagt (in het jaar 1912); de grootste onderschrijding — 13 pCt. (in 1901). De grootste cumulatieve overschrijding over een reeks aaneensluitende jaren bedraagt 13 pCt. (1925/29); de grootste cumulatieve onderschrijding (sterk door den wereldoorlog beïnvloed) — 19,5 pCt. (1916/19).

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de schommelingen tusschen productie en verbruik van minerale artikelen geringer zullen zijn en dat dus beide producties gecombineerd bij een stabiel prijsniveau nog geringere afwijkingen zullen vertoonen dan de laatstgenoemde cijfers. Dit is evenwel slechts een vermoeden.

Maar uit de gegevens van Day en Persons blijkt in elk geval met zekerheid, dat de grondstoffendeckking in geen geval een maximum van rond 25 pCt. behoeft te overschrijden. Het is aannemelijk, dat een maximum van 15—20 pCt. reeds voldoende zal blijken en dat de voorraad grondstoffen, welke gemiddeld onder het beheer der circulatiebanken ligt niet meer dan ruim 10 pCt. zal bedragen, dus in elk geval slechts een betrekkelijk geringe fractie van de jaarlijksche productie.

trend leidt in elk geval tot grootere schommelingen dan wanneer zij in rekening-ware gebracht. Bij het zoeken naar maxima zijn wij dus aan den veiligen kant.

Men kan nog de vraag stellen, of de plotselinge bewegingen van grondstoffen in en uit de dekking der circulatiebanken als gevolg van tijdelijke over- of onderproductie de geldcirculatie niet op ernstige wijze verstoren.

Voor de beantwoording van deze vraag moet men zich rekenschap geven van de kwantitatieve verhoudingen tusschen grondstoffenproductie eenerzijds en de verschillende elementen van de geldcirculatie anderzijds.

In het jaar 1928 bedroeg de grondstoffenproductie rond 45 milliard \$; de totale geldcirculatie van de geheele wereld 70 milliard \$, waarvan 25 milliard chartaal geld (biljetten en creditsaldi in rekening-courant bij de centrale banken)¹⁾.

Een tijdelijke overproductie aan grondstoffen van 15 pCt. zou dus bij inbrenging in de circulatiebanken beteekenen een vermeerdering van het chartale geld met 6 à 7 milliard; een vermeerdering van de totale circulatie met rond 10 pCt.

De circulatiebank, die dit lijdzaam zou toelaten, zou haar taak echter wel zeer slecht vervullen. Haar doel is en blijft de handhaving van het prijsniveau der eindproducten met een maximum variatie van 1 à 2 pCt. per jaar. Zij zal dus gelijktijdig met het instroomen van grondstoffen een zoodanige disconto- en open markt politiek moeten voeren, dat het algemeen prijsniveau binnen enge grenzen gebonden blijft en zij zal hierin te eerder kunnen slagen, omdat de „verstarring” van het prijsniveau der eindproducten haar een behoorlijken tijd laat tot het nemen van de noodige maatregelen.²⁾

¹⁾ Rapport provisoire de la Délégation de l'Or, pag. 97 en 109.

²⁾ Tengevolge van een aanvulling op dit artikel, die wij eerst hedenmorgen ontvingen, was het ons niet mogelijk de slotpassages te plaatsen. Deze zullen in het nummer van de volgende week worden opgenomen (Red.).

J. GOUDRIAAN Jr.

(Slot volgt.)

„TABULAR STANDARD” OF „GULDEN-IS-GULDEN STELSEL”?

De inhoud der beide Praeadviesen, omtrent het hierboven genoemde onderwerp door Prof. Mr. W. C. Mees R.A.z.n. en Mr. H. A. van Nierop voor de Vereeniging „Handelsrecht” uitgebracht, is den lezers van dit weekblad uit het overzicht van de hand van Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuur en de daarop gevolgde polemiek tusschen dezen en Prof. Mees (resp. in de No's 862 en 863 van den loopenden jaargang) reeds in hoofdtrekken bekend, zoodat met betrekking tot de mondelinge discussie in de vergadering der genoemde vereeniging op Zaterdag 8 dezer met een bespreking van de wederzijds nieuw naar voren gebrachte gezichtspunten kan worden volstaan.

Als zoodanig valt m.i. allereerst te vermelden het debat omtrent de positie, waarin de *banken* bij de eventueele invoering van een „herleidingsstelsel”, of „tabular standard”, zooals Prof. Mees dit propageert¹⁾, zouden komen te verkeeren. Juist op dit punt, dat, oppervlakkig gezien, slechts van betrekkelijk ondergeschikte beteekenis schijnt te zijn, blijken n.l. bij zorgvuldiger beschouwing zeer ernstige en principiële bezwaren tegen een dergelijk stelsel aan het licht te komen. Prof. Mees zelf gaf in de mondelinge toelichting op zijn praeadvies te kennen, in dit opzicht slechts voor de *circulatiebanken* een nadere voorziening noodig te achten, aangezien voor deze, tegenover haar aan herleiding onderhavige activa

¹⁾ Volledigheidshalve moet hierbij worden vermeld, dat Prof. Mees zelf, zij het ook op m.i. onvoldoende gronden, de benaming „tabular standard” voor het door hem bepleite systeem afwijst.

(d.w.z. de wisselportefeuille etc.; daarentegen natuurlijk *niet* de metaalvoorraad) een belangrijk niet voor herleiding vatbaar passivum, nl. de biljettenschuld, staat: de oplossing van de daaruit voortvloeiende moeilijkheden ware z.i. te vinden in het creëren van een speciaal fonds, waarin alle uit dezen hoofde te boeken „winsten” en „verliezen” tegen elkander zouden worden verrekend, terwijl een eventueel overschot gereserveerd zou moeten blijven en een eventueel tekort tijdelijk uit overheidsmiddelen zou moeten worden aangevuld. Voor alle overige banken acht Prof. Mees daarentegen geen speciale voorzieningen van dezen of anderen aard noodig, aangezien daar immers zowel de activa als de passiva herleid zouden worden.

De vraag is nu echter, in hoeverre dit laatste c.q. inderdaad mogelijk en vooral ook in hoeverre dit *wenschelijk* zou zijn. De eerste dezer vragen — die naar de zuiver technische *mogelijkheid* — ben ik geneigd bevestigend te beantwoorden, ook ondanks de ter vergadering o.m. door Mr. van Galen gereserveerde en op zichzelf natuurlijk volkomen juiste overweging, dat het geheel bankbedrijf gebaseerd is op het „omzetten” van kort crediet aan de debetzijde der bankbalansen in langer crediet aan de creditzijde (waarbij in dit verband onder „langer” uiteraard ook moet worden verstaan het in den regel als „kort” aangeduide drie- en zes-maands-papier etc.). Immers het feit, dat de deposito-schulden eener bank geheel of grotendeels onmiddellijk *opvraagbaar* zijn, sluit op zichzelf een herleiding of „valorisatie” van deze schulden allermint uit, indien en voor zoover nl. van dit recht tot onmiddellijke opvatting *de facto* geen gebruik wordt gemaakt en de betreffende deposito's dus in werkelijkheid, zij het ook niet rechtens, „time-deposits” zijn. In beginsel zou men zich trouwens ook reeds bij werkelijke één-dags-deposito's een valorisatie kunnen voorstellen, namelijk indien tusschen de storting en de terugbetaling daarvan juist de „critische termijn” voor het in werking treden van een nieuwen herleidings-coëfficiënt was verstreken.²⁾

Het werkelijke bezwaar tegen de „herleiding” van bankdeposito's schijnt mij dan ook niet zoozeer te liggen in technische moeilijkheden of in overmatige risico's voor de banken zelf, als wel op een enigszins ander gebied, nl. in de *verbreking der „Einheitlichkeit” tusschen de biljetten en de overige vormen van „kas” in engeren zin (munten etc.) enerzijds en het zoogenaamde „giraalgeld” anderzijds*: twee geldvormen, die, zoals auteurs van de meest uiteenlopende geldtheoretische richting niet moede worden te verkondigen, in wezen volmaakt equivalent zijn en voor een storingsloos betalingsverkeer ook zonder eenigen twijfel in de praktijk equivalent *behooren* te zijn! Verbreking van deze equivalentie, zoals dit het onvermijdelijk gevolg zou zijn van het valoriseren van het giraalgeld, terwijl de biljetten etc. ongevaloriseerd blijven, schept voor alle geldbezitters, al naarmate deze een stijging of een daling van het indexcijfer verwachten, periodiek een belang tot het omzetten van „actual cash” in deposito's en omgekeerd *en vormt dus als zoodanig een bron van zeer groote instabiliteit op de geldmarkt*, juist het tegendeel derhalve van datgene, wat Prof. Mees als gevolg van de verwezenlijking zijner voorstellen meent te

²⁾ Hetzelfde geldt uiteraard ook voor saldi bij girodiensten e.d.; het ontkennend antwoord, door Prof. Mees gegeven op de vraag van schrijver dezes, of hij ook deze saldi aan herleiding onderhevig wenschte te zien, schijnt mij dan ook in diens gedachtengang niet zeer consequent. In het algemeen kwam het mij voor, dat er bij de discussies een zekere verwarring heerschte tusschen de begrippen „contante zaken” in den zin van *de facto* onmiddellijk afgewikkelde transacties (waarbij dus uit den aard der zaak van herleiding geen sprake kan zijn) en „contante schulden” in den zin van rechtens direct opvraagbare, doch feitelijk gedurende langere tijd doorlopende schuldverhoudingen, waarvan o.m. die tusschen een giro-instelling en haar rekeninghouders een typisch voorbeeld vormen.

mogen verwachten!³⁾ Aan deze hoogst ongewenschte consequentie van het stelsel ware m.i. slechts te ontkomen door of de valorisatie ook tot de bankbiljetten zelf uit te breiden — dan heeft men echter ook automatisch een „verandering van muntstelsel” (in hoofdzaak overeenkomend met het systeem van den „compensated Dollar” à la Irving Fisher), wat Prof. Mees uitdrukkelijk verklaart niet te willen — of wel door ook het giraalgeld, dat zijn dus praktisch alle bankdeposito's,⁴⁾ buiten de valorisatie te houden, waarmee dan echter ook alle banken voor dezelfde risico's en technische moeilijkheden komen te staan, die Prof. Mees slechts voor de centrale banken blijkt te voorzien⁵⁾. Hier schuilt derhalve een zeer principiëel bezwaar tegen het stelsel, dat m.i. ook afgezien van alle andere overwegingen in ieder geval grondig dient te worden onderzocht en overdacht, alvorens men tot de praktische invoering van eenig herleidingssysteem zou kunnen overgaan.

Een tweede eveneens zeer ernstig bezwaar, ditmaal niet zoozeer tegen het systeem zelf als wel tegen de argumenten, waarmee dit door Prof. Mees wordt verdedigd, schijnt mij te liggen in de verregaande overschatting van de beteekenis van het herleidingsstelsel als conjunctuur-nivellerende factor. Ter vergadering ben ik op dit, indertijd ook reeds door Prof. Verrijn Stuart aangeroerde punt iets uitvoeriger ingegaan, zoodat ik mij thans, mede met het oog op de hier beschikbare plaatsruimte, tot de opmerking zal bepalen, dat zelfs een nog zoo volledig werkend herleidingsstelsel toch nooit meer kan doen dan bepaalde *gevolgen* der inflatie en deflatie weg te nemen resp. te verzachten, en dus de voor de geldvoorziening verantwoordelijke instanties ook nimmer van den plicht kan ontheffen om de *oorzaken* dezer verschijnselen zoo goed mogelijk te elimineeren, welk laatste dan m.i. tevens voor het conjunctuurverloop van beslissende beteekenis is. Mijn bezwaar tegen de voorstellen van Prof. Mees is dus *niet*, zoals dit bij vele van diens bestrijders (ter vergadering in het bijzonder bij Mr. van Galen) het geval is, dat deze zich al te eenzijdig op de zgn. monetaire conjunctuurtheorie baseert, maar integendeel, dat de door hem voorgestelde maatregelen in zekeren zin *niet „monetair” genoeg* zijn: of althans, dat hierbij binnen het kader der monetaire theorieën te zeer de nadruk wordt gelegd op den *geldswaardfactor*, die m.i. juist niet zonder meer met den *geldfactor* in het conjunctuurverloop mag worden vereenzelwigd⁶⁾. In nog iets andere bewoordingen kan men dit ook zoo uitdrukken, dat bij het herleidingsstelsel de beteekenis van het *abstracte* geld — d.w.z. van het geld als „waardemeter” („rekeeneenheid”) en „standard of deferred payments” — verre overschat wordt ten koste van die van het *concrete* geld — d.i. het geld als drager van koopkracht — welk laatste zowel het eigenlijk object der „geldvoorziening” en geldpolitiek als ook de m.i. beslissende monetaire factor in het conjunctuurverloop vormt.

In zooverre kan ik dan ook instemmen met het

³⁾ Zelfs afgezien van deze omstandigheid bestaat er overigens m.i. niet de minste aanleiding voor de veronderstelling van Prof. Mees, dat zijn systeem het oppotten — zgn. „hoarding” — van geld (eventueel met inbegrip van het geld in giralen vorm) zou beperken; integendeel zou dit verschijnsel bij iedere verwachting van een dalend indexcijfer nog in veel sterkere mate dan thans verwacht moeten worden.

⁴⁾ Slechts de vorderingen op spaarbanken zouden hierop eventueel een uitzondering kunnen maken.

⁵⁾ Waarbij het dan zeer de vraag ware, of de hierboven voor de centrale banken aangegeven uitweg ook voor de overige banken (waar bij uitputting van het „schemmelfonds” niet op overheidssteun kan worden gerekend) toereikend zou zijn.

⁶⁾ Vgl. hieromtrent in het bijzonder de geschriften van F. A. Hayek, die in dit verband de m.i. zeer juiste leuze van de „Emanzipierung der Geldtheorie von der Geldwerttheorie” heeft geformuleerd.

standpunt van Mr. van Nierop op pag. 16 van diens praëadvies, waar deze schrijft: „Inflatie en deflatie hebben meer op het geweten dan benadeeling van schuldeischer en schuldenaar” en op de volgende pagina: „De gevolgen van de kwaal kunnen niet verholpen worden. Maar de kwaal kan worden voorkomen!”; e.e.a. echter (zie hiervoor nader mijn artikel in het vorige nummer van dit weekblad) niet in den klaarblijkelijk door Mr. van Nierop bedoelden zin, als zoude dit „voorkomen van de kwaal” steeds identiek moeten zijn met het stabiliseeren van het een of andere prijsindexcijfer! En juist omdat dit laatste m.i. niet het geval is, ben ik ondanks de hier ontwikkelde bezwaren van meening, dat voor het herleidingsstelsel in beginsel een zekere taak blijft weggelegd, zij het ook niet als een *alternatief*, dan toch als een somtijds zeer welkome *aanvulling* van een juiste, d.w.z. een op de zoogenaamde „neutraliteit” der geldvoorziening gerichte geld- en credietpolitiek.

Echter — en deze restrictie acht ik volstrekt essentieel — nimmer in dien zin, dat hierbij, voor zover de keuze van de herleidingsbasis betreft, alle contracten over één kam zouden mogen worden geschooren, maar integendeel zoodanig, dat aan partijen een zeer groote vrijheid moet worden gelaten om al naar gelang van hun bijzondere omstandigheden van geval tot geval een verschillende omrekeningsbasis vast te stellen.

Zonder deze „speelruimte” zou men namelijk het gevaar loopen, dat in tal van omstandigheden het herleidingsstelsel de „werkelijke bedoelingen”⁷⁾ van partijen evenmin zou verwezenlijken als dit thans onder het gulden-is-gulden-stelsel het geval is. En wel geldt dit m.i. — ook dit punt heb ik ter vergadering iets uitvoeriger toegelicht — in het bijzonder voor de bedoelingen der *debiteuren* (veelal de ondernemers) in tegenstelling tot die der *crediteuren* (inclusief de loontrekkers) op wie het overgrote deel der door Prof. Mees mondeling en schriftelijk behandelde voorbeelden betrekking hadden. Het hier genoemde bezwaar geldt overigens in gelijke mate tegen iedere uniforme toepassing van één enkele omrekeningsbasis, onverschillig of men als zoodanig het in het bijzonder door Prof. Mees bepleite indexcijfer der kosten van levensonderhoud of wel, zooals o.m. door Mr. van Galen werd verdedigd, een omrekening op grondslag van een constante hoeveelheid „productie-moeite” zou kiezen. De gedachte van één enkelen herleidingsgrondslag, die in alle gevallen een voor beide partijen „rechtvaardige” oplossing zou kunnen brengen, blijft m.i., in welken vorm ook, een volstrekt onvervulbare illusie. In zoverre dient hier dan ook dankbaar te worden genoteerd, dat Prof. Mees ditmaal bij de replieken uitdrukkelijk erkende — wat tot dusverre uit zijn geschriften nog slechts indirect viel af te leiden — ook zijnerzijds aan partijen in dit opzicht een zeer groote vrijheid te willen laten.

Intusschen zijn daarmede m.i. nog lang niet alle moeilijkheden opgelost. Immers ook dan nog blijft de mogelijkheid bestaan, dat in tal van gevallen voor debiteur en crediteur bij een en hetzelfde contract een geheel verschillende omrekeningsbasis gewenscht is, en dat partijen dus eventueel juist uit dezen hoofde in het geheel niet tot elkander zouden kunnen komen. Aan dit bezwaar (voorzover het althans een bezwaar is, want erkend moet worden, dat in tal van gevallen juist het niet-totstandkomen van een transactie, die bij het thans geldende stelsel slechts tengevolge der „geldillusie” voor beide partijen voordeel schijnt te beleven, in economisch opzicht nuttig zou kunnen zijn, en dat dus in zoverre het herleidingsstelsel — evenals trouwens elke andere maatregel, die tot het

⁷⁾ Deze uitdrukking „cum grano salis” gebruikt, daar het steeds twijfelachtig blijft, wat partijen „eigenlijk” bedoeld hebben, indien zij in werkelijkheid in het geheel niet verder over de economische beteekenis van een bepaald nominaal bedrag hebben nagedacht!

bewustworden van die illusie kan leiden — ongetwijfeld gunstig zou kunnen werken! warè m.i. slechts tegemoet te komen door het in het leven roepen van een soort „arbitrage-markt” voor contracten op verschillende herleidings-grondslagen afgesloten, ongeveer naar analogie van de thans op verschillend gebied bestaande termijnmarkten: een gedachte, die ter vergadering in het bijzonder ook door Notaris C. J. Engelberts werd opgeworpen⁸⁾ en die m.i. in beginsel niet als onuitvoerbaar behoeft te worden beschouwd, aan den anderen kant echter nog eens duidelijk in het licht stelt, dat er aan het invoeren van een eenigszins behoorlijk functioneerend herleidingsstelsel in ieder geval nog heel wat meer vastzit dan alleen het doen opnemen van enkele nieuwe voorschriften van burgerlijk recht in het Staatsblad!

Ook afgezien hiervan levert overigens reeds de noodzakelijkheid, om de toepassing van het herleidingsstelsel facultatief te stellen, m.i. een ernstige praktische belemmering op voor iedere min of meer snelle invoering van dit stelsel. Over de mogelijkheid, het publiek in deze richting „op te voeden”, kan men meer of minder optimistisch denken⁹⁾; maar het is dunkt mij niet wel voor betwisting vatbaar, dat deze opvoeding heel wat langer zal moeten duren, indien, krachtens het stelsel zelf, iedere vorm van dwang daarbij achterwege moet blijven. Vooral wat den doorsnee-belegger betreft — en wel in casu juist den „solieden” belegger, d.w.z. den kooper van obligaties — schijnt het mij slechts al te waarschijnlijk, dat deze, bij vrije concurrentie tusschen emissies met en zonder herleidingsclausule, nog langen tijd aan de laatstgenoemden de voorkeur zal blijven geven en het nieuwe en „buitenissige” gevaloriseerde papier als speculatief zal beschouwen. Men moge dit „domheidsmacht” noemen of niet, de emittenten — inclusief de overheid als credietneemster — zullen daarmede toch in ieder geval rekening moeten houden, op straffe van een hoogere rente te moeten betalen resp. een geringeren emissiekoers te kunnen bedingen: zulks tenzij men gelijktijdig alle concurreerende emissies op de oude basis van hoogerhand zou willen verbieden, wat echter weer in lijnrechten strijd ware met het principe van vrije keuze der partijen. E.e.a. levert een dilemma op, waaruit Prof. Mees m.i. tot dusverre nog geen aannemelijken uitweg heeft kunnen aanwijzen.

Aan de vraag naar het meest wenschelijke *tijdstip van invoering* van het herleidingsstelsel wijdde de inleider ditmaal iets meer aandacht dan bij vorige gelegenheden. M.i. terecht merkte hij op, dat invoering hiervan bij het tegenwoordige prijspeil — tenzij met een zekere terugwerkende kracht, d.w.z. gepaard gaande met een onmiddellijke nominale „Abwertung” van bestaande verplichtingen, waartegen ook z.i. zeer ernstige bezwaren bestaan — de strekking zou hebben, de vaste lasten op het bedrijfsleven op een vrijwel maximale hoogte te stabiliseeren. Aan den anderen kant valt echter niet te ontkennen, dat juist ten aanzien van de crisismaatregelen zelf (men denke hierbij niet in de laatste plaats aan den werkloosheidssteun!) de toepassing van het stelsel zeer zeker gewenscht zou kunnen zijn, zoowel van het standpunt der overheidsfinancien als anderszins.

Tenslotte nog een enkel woord over de juridische zijde van het vraagstuk, ter vergadering vooral door den voorzitter Mr. B. C. S. Loder naar voren gebracht, die het door Prof. Mees in het bijzonder gewraakte ar-

⁸⁾ Voor het overige bestond het betoog van dezen spreker in hoofdzaak uit een warm pleidooi voor het gebruik van goudwaarde-clausules in hypothecaire acten etc., door hem ook reeds sinds lang in notariele kringen gepropageerd.

⁹⁾ Bepaald onjuist schijnt het mij echter, zich hierbij op de stijgende populariteit der goudclausule te beroepen; zooals Prof. Mees dit ter vergadering deed; immers hierdoor wordt niet anders bewezen, dan dat voor de „geld-illusie” de „goud-illusie” — die zoo mogelijk nog verder van het juiste index-begrip afstaat — in de plaats treedt:

tikel 1793 B. W. zoowel tekstiritsch als historisch (onder vergelijking met het overeenkomstige artikel 1895 Code Civil) uitvoerig analyseerde en tot de conclusie kwam, dat de enkele schrapping van dit artikel in ons recht niets essentieels zou veranderen. Inderdaad moet m.i. worden toegegeven, dat voor een werkelijk-effectieve invoering van het herleidingsstelsel ook verschillende positieve wetsvoorschriften noodig zullen zijn — die Prof. Mees tot dusverre in gebreke is gebleven te formuleeren — en anderzijds dat, meer dan art. 1793 (hetwelk tenslotte volgens de algemeen gangbare opvatting ook thans niet van dwingend recht is) enkele andere wetsvoorschriften, met name in het hypotheek- en wisselrecht, aan een facultatieve toepassing van het herleidingsstelsel in den weg staan¹⁰⁾. Minder overtuigend schijnt mij daarentegen de stelling van Mr. Loder, dat een opzettelijke depreciatie der munteenheid door den Staat weliswaar publiekrechtelijk (in verband met staatsleeningen etc.), daarentegen niet ten opzichte van de privaatrechtelijke betrekkingen tusschen debiteur en crediteur een „onrecht” beteekent. Hiertegenover zou ik n.l. de vraag willen stellen, of niet het feit, dat de door den staat gecreëerde munteenheid tevens in het verkeer tusschen particulieren *wettig betaalmiddel* is, op dit punt — een band tusschen publiek- en privaatrecht legt, dien men bezwaarlijk over het hoofd kan zien. Evenmin ben ik geheel overtuigd door de opmerking van den voorzitter, dat het herleidingsstelsel, door achteraf wijziging te brengen in contracten, waarvan partijen bij het aangaan het „aleatoir” karakter kenden, iedere privaatrechtelijke verhouding op losse schroeven zou stellen. Het typische van het verschijnsel, bekend onder den naam van „geldillusie”, is immers juist dit, dat partijen zich onder het tegenwoordige stelsel ten opzichte van het geld in negentig van de honderd gevallen *niet* van dit aleatoir karakter bewust zijn!

Mijn indrukken van de discussie samenvattend, kom ik, hoewel blijkens het voorafgaande zeker niet op alle punten met de voorstellen van Prof. Mees instemend, toch tot de slotsom, dat vele van de hiertegen aangevoerde bezwaren in sterke mate overdreven zijn, en dat in het bijzonder het somtijds vrij grove geschut, door diens mede-praeadviseur aangevoerd, lang niet altijd doel trof¹¹⁾. Op enkele andere punten ware m.i. bij iets dieper doordringen in het probleem een overtuigender anti-critiek van de zijde van Prof. Mees mogelijk geweest dan men thans te hooren kreeg: zoo in het bijzonder op het punt van de mogelijke manipulatie van de marktprijzen der afzonderlijke goederen met het doel om het indexcijfer te beïnvloeden, zooals Mr. van Nierop dit op grond van sommige ervaringen met prijsmanipulaties in Amerika bleek te vreezen; het antwoord hierop had n.l. naar mijn meening niet zoozeer moeten luiden, dat de invloed van dergelijke manipulaties op het algemeene gemiddelde tenslotte gering blijft, als wel, dat juist het omrekeningsstelsel zelf de tendenz heeft, het belang van de interessanten bij een dergelijke manoeuvre te *verminderen*, daar immers het omhoogjagen van één of meer afzonderlijke in geld uitgedrukte prijzen des te minder voordeel biedt, naarmate dit tevens tot gevolg heeft dat geldschulden, aangegaan om een hausse-positie in deze goederen te financieren, met

¹⁰⁾ Daarentegen deel ik niet de van andere zijde somtijds geopperde meening, dat zelfs een nieuwe *positieve* wetsbepaling in den zin van het herleidingsstelsel, zolang partijen daarvan bij contract mogen afwijken, niets essentieels aan den toestand zou veranderen; integendeel maakt het m.i. voor de praktijk wel degelijk een groot verschil uit, welk stelsel de wet in deze als norm en welk als uitzondering beschouwt.

¹¹⁾ In het bijzonder geldt dit m.i. voor de bezwaren, die er op berusten, dat de partij, in wiens nadeel de indexclausule achteraf blijkt te werken, de naleving van zijn contract botweg zal weigeren; immers met dergelijke machtsargumenten kan men tenslotte iedere discussie over een rechtsregel ad absurdum voeren.

een grooter nominaal bedrag moeten worden afgelost en omgekeerd.

Alles tezamen genomen zou ik mij derhalve in hoofdzaak willen aansluiten bij het standpunt door I. r. L. H a m b u r g e r bij de debatten ingenomen, die, hoewel eveneens een open oog toonende voor de vele bezwaren van het herleidingsstelsel, toch in hoofdzaak den nadruk wenschte te leggen op de wenschelijkheid om een bruikbaren middenweg tusschen de beide extreme standpunten te vinden. Met Prof. Mees mag men dan ook m.i. hopen, dat na deze discussie de quaestie niet zal worden begraven, maar integendeel ook verder in het centrum van de belangstelling onzer juristen en economen zal blijven staan.

J. G. KOOPMANS.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER JUNI 1932.

In de maand Juni bedroeg de opbrengst der landsmiddelen in totaal f 36 miljoen tegenover f 45.2 miljoen in dezelfde maand van het vorige jaar. Hierdoor is een totaal middelenopbrengst over de eerste zes maanden van 1932 ontstaan van f 199 miljoen, terwijl in de eerste zes maanden van 1931 f 241 miljoen werd ontvangen, een achteruitgang dus van f 42 miljoen.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen aan middelen in vergelijking tot de ramingen bedroeg in miljoenen gulden, respectievelijk:

Groep	1/12		Juni			6/12		Eerste zes maanden van	
	1932	1932	1931	1930	1932	1932	1931	1930	
Belastingen	26.8	18.4	20.7	23.1	160.5	98.—	108.9	131.4	
Monopolies	6.2	4.3	5.4	6.7	36.9	25.9	32.7	38.8	
Producten	5.4	2.4	4.3	7.—	32.4	14.1	26.6	35.5	
Bedrijven	10.3	8.3	9.2	10.7	62.1	45.3	52.1	60.1	
Diverse									
middelen	4.1	2.5	5.6	3.0	24.5	15.6	20.8	21.2	
Totaal	52.8	35.9	45.2	50.5	316.4	198.9	241.1	287.0	

Het achterblijven van de middelen in de verslagmaand t.o.v. dezelfde maand van het vorig jaar, wordt veroorzaakt door de groep belastingen met — f 2.3 miljoen, monopolies met — f 1.1 miljoen, de producten met — f 1.9 miljoen, de bedrijven met — 0.9 miljoen en de groep diverse middelen met — f 3.1 miljoen.

Bij beoordeeling van het achterblijven van het totaal der middelen t.o.v. de fractioneele jaarraming in de verslagmaand ten bedrage van f 16.9 miljoen en in de eerste zes maanden van 1932 van in totaal f 117.5 miljoen, moet in aanmerking worden genomen, dat verschillende middelen, in hoofdzaak de kohierbelastingen en de producten, sommige bedrijven en eenige middelen van de groep „Diversen” zoals winstaandeelen, mijnconcessies, enz. niet regelmatig over een jaar binnenvloeden doch op onregelmatige wijze worden betaald.

De verschillen in de opbrengst tusschen de maanden Juni 1932 en Juni 1931 en tusschen de eerste zes maanden van 1932 en van 1931 worden bij de verschillende middelengroepen, in hoofdzaak door de navolgende afwijkingen veroorzaakt:

Belastingen.

De navolgende *heffingen* vertoonen in de afgelopen zes maanden in totaal een achteruitgang, t.o.v. 1931 van f 8.3 miljoen.

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen gulden					Eerste 6 maanden van 1932	Eerste zes maanden van 1931	meer of minder dan 1931
	Juni 1932	Juni 1931	1932	1931	1930			
Invoerrechten	4.—	4.7	23.1	28.5	40.3			+ of —
Uitvoerrecht	0.16	0.31	1.6	2.4	4.7			— 0.8
Statistiekrecht	0.19	0.32	1.3	1.8	2.7			— 0.5
Accijnzen	2.8	3.2	18.8	19.2	22.8			— 0.4
Zegelrecht	0.66	1.1	4.1	5.—	6.6			— 0.9
Overschr. recht	0.16	0.21	1.1	1.2	1.3			— 0.1
Slachtbelastingen	0.45	0.53	2.8	3.—	3.2			— 0.2
Totaal	8.4	10.4	52.8	61.1	81.6			— 8.3

Bij vergelijking van de opbrengst 1932 met die van 1931 dient er rekening mede te worden gehouden, dat ingaande 1 Januari 1932 de opcenten op de invoerrechten werden verhoogd van 10 tot 20 en dat vanaf 16 Maart 1932 de opcenten op de accijns op benzine 33½ (te voren 20) bedroegen.

De daling van de opbrengsten van *in- en uitvoerrechten* is niet alleen het gevolg van de prijsvermindering voor de in- en uitvoerproducten, doch wordt tevens veroorzaakt door een kwantiteitsvermindering, gelijk kan blijken uit de hier volgende cijfers betreffende den in- en uitvoer van Indië.

Tijdvak	Invoer		Uitvoer	
	Gewicht in 1000 tonnen	Waarde in mill. guldens	Gewicht in 1000 tonnen	Waarde in mill. guldens
De drie maanden '30	1.640	460	4.855	642
" " " '31	1.192	290	4.005	446
" " " '32	914	221	4.244	317

Een nadere uitsplitsing van de opbrengst der accijzen leidt tot onderstaande groepeerings.

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					
	Juni		Eerste 6 maanden van 1932		Eerste 6 maanden van 1931	
Petroleum	0.95	1.1	5.6	5.9	6.8	20.3
Benzine	1.50	1.5	10.1	9.1	10.4	
Lucifers	0.35	0.49	2.6	3.7	5.1	5.—
Gedistilleerd	0.22	0.07	0.5	0.4	0.5	0.6
Tabak	0.007	0.006	0.04	0.03	0.04	0.05
Bier	—	—	—	—	—	0.06
Totaal	2.8	3.2	18.8	19.2	22.8	26.0

De kohiersbelastingen bleven in de eerste zes maanden van 1932, zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, met uitzondering van de *personeele belasting* en de *vennootschapsbelasting* bij de opbrengst van de eerste zes maanden van 1931 ten achter.

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					
	Juni		Eerste 6 maand. v. 1932		Eerste 6 maanden v. 1931	
Personeele belast.	0.5	0.5	0.5	2.3	2.1	2.1
Inkomsten belast.	3.1	3.7	4.2	18.9	20.—	21.6
Vennootschapsbelast.	1.2	0.7	0.2	4.7	5.9	7.3
Verponding	1.2	1.3	1.1	5.3	6.4	4.1
Landelijke inkomsten	2.8	3.6	4.5	9.4	10.6	11.9
Crisisheffing op het inkomen	1.—	—	—	2.2	—	—
Totaal	9.8	9.8	10.5	42.8	45.0	47.0

Bij de betaling der inkomstenbelasting is door de in 1932 ingevoerde wijziging van de vervaldagen (vermeerdering van het aantal termijnen) een belangrijke versnelling van het tempo ontstaan, waardoor de fractioneele opbrengstcijfers over 1932 niet geheel vergelijkbaar zijn met die over 1931.

De *landelijke inkomsten*, nader uitgesplitst, geven het volgende beeld:

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					
	Juni		Eerste 6 maand. v. 1932		Eerste 6 maanden v. 1931	
Landrente Java en Madoera	2.7	3.5	4.4	8.3	9.9	10.9
Alle overige	0.1	0.1	0.1	1.1	0.7	1.—
Totaal	2.8	3.6	4.5	9.4	10.6	11.9

De *overige belastingen* brachten in de verslagmaand *f* 0.18 miljoen op tegen *f* 0.51 miljoen in dezelfde maand van 1931; de totaal-opbrengst over de eerste 6 maanden van 1932 en 1931 bedroeg resp. *f* 2.5 miljoen en *f* 2.8 miljoen.

De geringere opbrengst in de maand Juni 1932 t.o.v. 1931 van *f* 0.33 miljoen vindt zijn oorzaak voornamelijk in de mindere ontvangst voortvloeiende uit het recht van openbare verkooping ten bedrage van *f* 0.27 miljoen.

Monopolies.

De monopolies brachten in de verslagmaand *f* 1.1 miljoen minder op dan in Juni 1931, terwijl de totaal-

opbrengst in de eerste 6 maanden van 1932 *f* 6.8 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1931.

Deze *f* 6.8 miljoen werden voor *f* 4.3 miljoen gevormd door achteruitgang van de opbrengst van den *opiumverkoop*, welke opbrengst in de eerste 6 maanden van 1932 *f* 9.2 miljoen bedroeg tegenover *f* 13.5 miljoen in de eerste 6 maanden van 1931.

De opbrengst der *pandhuizen* bedroeg in verslagmaand *f* 0.5 miljoen minder dan in Juni 1931 en bleef in de eerste 6 maanden van dit jaar *f* 2 miljoen ten achter bij die over de eerste 6 maanden van 1931.

Het *zout*, bracht in verslagmaand *f* 0.12 miljoen meer op dan in Juni 1931, doch bleef in de eerste 6 maanden van 1932 *f* 0.5 miljoen ten achter, bij de ontvangsten over dezelfde periode van 1931.

Producten.

De opbrengst van de *producten* bedroeg in Juni 1932 *f* 2.4 miljoen tegen *f* 4.3 miljoen over dezelfde maand in 1931 of *f* 1.9 miljoen minder, in hoofdzaak veroorzaakt door de mindere opbrengsten van *tin* en *boschproducten* ad resp. *f* 1.429 miljoen en *f* 0.332 miljoen.

De steenkolen en rubber brachten in de verslagmaand resp. *f* 0.040 en *f* 0.041 miljoen minder op dan in Juni 1931, waardoor de achteruitgang in de eerste 6 maanden van 1932 t.o.v. 1931 steeg tot resp. *f* 1.8 en *f* 0.45 miljoen.

Over de afgelopen maanden van dit jaar is de totaal-opbrengst van deze groep circa *f* 12.5 miljoen achtergebleven bij die over dezelfde periode van het vorig jaar.

Omschrijving	In miljoenen guldens			
	Opbrengst eerste 6 maanden van 1932		Eerste 6 maanden van 1931	
Kina en thee	0.12	0.15	0.3	0.03
Landscapoutchouc-bedrijf	0.7	1.1	2.1	0.4
Boschwezen	4.2	6.2	7.8	2.—
Goud en zilver	—	0.4	0.6	0.4
Banka-tin	5.4	13.2	17.9	7.8
Steenkolen	3.7	5.5	6.7	1.8
Totaal	14.1	26.6	35.4	12.5

Bedrijven.

De opbrengst van deze middelen-groep bedroeg over Juni 1932 *f* 0.9 miljoen minder dan in dezelfde maand van 1931. De oorzaak hiervan is in hoofdzaak gelegen in de mindere opbrengst van de P.T.T. en de S.S. ad resp. *f* 0.3 en *f* 1 miljoen. De achteruitgang van deze groep gedurende de eerste 6 maanden van het jaar 1932 t.o.v. 1931 steeg tot *f* 6.7 miljoen.

De totaal-opbrengsten van de S.S. bleven in de eerste 6 maanden van dit jaar *f* 5.4 miljoen bij die over de eerste 6 maanden van het vorige jaar ten achter. Verdeeld naar de verschillende lijnen was dit verschil:

Java	4.6 miljoen
Zuid-Sumatra	0.5 „
Sum. Westkust	0.2 „
de Atjeh-tram	0.2 „

Voor de overige bedrijven moge worden verwezen naar onderstaande specificatie:

Bedrijven	Opbrengst in miljoenen guldens					
	Juni		Eerste 6 maanden		meer of minder dan 1931	
Havenwezen	0.8	0.8	0.9	6.4	6.8	7.7 — 0.4
Baggerdienst	0.3	0.3	0.3	1.2	1.3	2.1 — 0.1
Waterkracht en Electriciteit	0.5	0.3	0.2	1.4	1.1	0.8 + 0.3
Landsdrukkerij	0.4	0.1	0.2	0.6	0.3	0.4 + 0.3
Post-, Telegraaf- en Telefoon-dienst	2.1	2.4	2.6	13.1	14.7	15.9 — 1.6
Staatsspoor- en Tramwegen	4.3	5.3	6.5	22.5	27.9	33.1 — 5.4
Totaal	8.4	9.2	10.7	45.2	52.1	60.0 — 6.9

Aan „andere ontvangsten” van S.S. werd f 0.15 miljoen meer ontvangen.

De opbrengsten voortvloeiende uit die van den *Dienst voor Waterkracht en Electriciteit* en die der *Landsdrukkerij* bedroegen in verslagmaand resp. f 0.16 miljoen en f 0.33 miljoen meer dan in Juni 1931.

Diverse middelen.

Deze groep bracht in de verslagmaand f 2.5 miljoen op tegenover f 5.6 miljoen in Juni 1931. De opbrengst in de eerste 6 maanden van 1932 was f 5.2 miljoen minder dan die in de overeenkomstige periode van 1931. Het achterblijven van de opbrengst over de eerste 6 maanden bij de fractioneele jaarraam met een bedrag van f 8.9 miljoen en bij dezelfde periode van 1931 met f 5.2 miljoen vindt zijn oorzaak in het feit, dat verleden jaar reeds in de maand Juni f 2 miljoen aandeel in de winst van de N.V. „Gemeenschappelijke Mijnbouw Mij Billiton” werd ontvangen, hetgeen dit jaar nog niet heeft plaatsgevonden en voorts door het achterblijven van bijna alle overige middelen, welke tot deze groep behooren.

Slechts de opbrengsten der weeskamers en die voor het ijken van maten en gewichten gaven ten opzichte van de fractioneele jaarraam een gunstig verschil te zien van resp. f 0.122 en f 0.044 miljoen.

Schoolgelden brachten in de verslagmaand f 0.025 miljoen minder op dan in Juni 1931; in de eerste 6 maanden van 1932 werd hierop ontvangen f 2.859 miljoen tegenover f 2.813 miljoen in dezelfde periode van 1931 of circa f 0.046 miljoen meer.

De opbrengsten van de andere tot deze groep behorende middelen geven geen aanleiding tot bijzondere vermelding, met uitzondering van de baken- en loodsgelden, welke in de verslagmaand f 0.075 miljoen achterbleven bij Juni 1931 en in de eerste zes maanden van 1932 totaal f 0.199 miljoen minder opbrachten dan in dezelfde periode van 1931.

Het algemeen verloop der landsmiddelen in het lopende jaar in vergelijking met de drie voorafgaande jaren moge blijken uit het volgende overzicht:

Maand	Opbrengst in miljoenen guldens							
	per maand			t/m. de maand				
	1929	1930	1931	1932	1929	1930	1931	1932
Januari	51.9	53.5	45.5	34.9	51.9	53.5	45.5	34.9
Februari	48.9	42.2	35.9	31.1	100.8	95.7	81.4	66.
Maart	50.4	43.7	36.9	32.3	151.2	139.4	118.3	98.3
April	51.3	45.1	38.6	32.1	202.4	184.5	156.9	130.4
Mei	53.8	52.3	39.	32.6	256.2	236.8	195.9	163.
Juni	61.2	50.4	45.3	36.	317.4	287.2	241.2	199.
Juli	67.0	65.3	49.5		384.4	352.5	290.7	
August	62.2	52.5	46.3		446.5	405.0	337.	
Sept.	62.4	59.3	46.2		508.9	464.3	383.2	
October	71.6	57.2	41.4		580.4	521.5	424.6	
Novemb.	56.1	46.9	45.6		636.6	568.4	470.2	
Decemb.	72.2	63.1	49.2		708.7	631.5	519.4	

De voorloopige uitkomsten, globaal herleid naar de opstelling gevolgd in staat I van Bijlage A van de Financiële nota 1933, vertoonen het volgende beeld:

Landsontvangsten.

1e halve jaar 1932 (in miljoenen guldens).

	voorloopige		Verschil tus- schen raming en uitkomst
	½ jaar raming	uitkomst 1e halve jaar	
Belastingen	160.6	97.5	— 63.1
Overschot Monopolies	22.8	10.	— 12.8
„ Producten	4.	— 6.	— 10.
„ Bedrijven	14.3	5.	— 9.3
Diversen	12.	6.	— 6.
Totaal	213.7	112.5	— 101.2

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

ENGELAND, OTTAWA EN DE BUITENWERELD.

Prof. P. Geyl te Londen schrijft ons:

Het uitreden uit de regeeringen van de vrijhandelsgezinde ministers is een gebeurtenis van groot politiek belang. De oppositie van de Arbeiderspartij is tot dusver zoo weinig raak geweest, de Labour-leiders voelen zich op het gevechtsterrein van protectie en vrijhandel ook zoo weinig thuis, dat men gerust kan zeggen, dat de tarievenpolitiek van de regering eerst nu met kracht en bekwaamheid bestreden zal worden. Er zal zeker ook gehoor en belangstelling voor de nu inzettende controverse bestaan. Ottawa is zoo ver van de openbare meening algemeen bevredigd te hebben, dat Samuel's aftreden niet zoozeer noodig is geweest, om de menschen op te schrikken, als wel dat de diepe ergernis en afkeuring in liberale kringen hem het langer aanblijven onmogelijk maakten. Men spreekt zelfs — niet voor de eerste maal in mijn ervaring van de laatste twaalf jaren — van een liberale herleving in den lande. Wat daarvan zij, het is duidelijk, dat de aanspraken van de regering op een „nationaal” karakter door de jongste gebeurtenissen al heel hol geworden zijn. Het is een conservatieve regering, die onder nationale vlag conservatieve politiek voert. De verwijten, waarmee de altijd bittere Snowden in zijn afscheidsbrief MacDonald te lijf ging, waren niet onverdiend. MacDonald, die zoo dapper verklaarde, dat hij zich door geen partij zou laten gebruiken, naar Snowden hem in herinnering bracht, schijnt nu zelfs alle pogingen opgegeven te hebben, om aan de regering, waarvan hij het nominale hoofd is, richting te geven en stelt zich tevreden met den titel en met zijn populariteit in de hoogste adellijke conservatieve kringen.

Eén bijzonderheid omtrent de te Ottawa getroffen overeenkomsten viel uit de afscheidsbrieven van Samuel en Snowden te leeren, nl. dat de handelsovereenkomst met Rusland opgezegd zal worden. Men dacht tot nog toe, dat die eisch van Canada met een vaag artikel was afgewimpeld; het blijkt nu intendeel, dat dat vage artikel in dien zeer bepaalden zin geconstrueerd moet worden. Het is een geval, dat kracht bijzet aan de klacht, dat de Engelsche regering zich in zaken, die het economisch wel en wee van haar eigen bevolking betreffen, de wet laat voorschrijven door de dominions. Er komt nog bij, dat de Canadeesche regering zelf, die zoo deugdzaam over de onzedelijkheid van handeldrijven met de Sovjets oordeelde, dezer dagen Russische petroleum heeft binnengelaten in ruil voor aluminium-draad. Die inconsequentie van Mr. Bennett brengt zijn eigen aanhangers in verlegenheid. Men heeft er hier zeker ook het laatste woord niet over gehoord.

Intusschen heerscht er hier in de controverse over de nieuwe politiek nog steeds groote verwarring, en dat vooral in zoover het den invloed op de handelsbetrekkingen met het buitenland betreft. Ik heb zes weken geleden, dadelijk na de eerste mededeeling omtrent het te Ottawa overeengekomene, al aangeduid, dat het op de mogelijkheid van handelsverdragen met de bedoeling, om de tarieven in de wereld naar beneden te krijgen, enkel belemmerend kon werken, al bleven leidende ministers als Baldwin en Thomas en hun aanhangers in de pers als bijvoorbeeld de *Times* zich daaromtrent nog zoo zalvend uiten. Die meening wordt door de critici van de regeeringspolitiek ook gedurig verkondigd; voor velen is dit het criterium, waarom het regeeringsbeleid veroordeeling verdient. Sir Arthur Salter bijvoorbeeld, in een treffend artikel in de *Spectator* van 7 October, uit zijn verontwaardiging bij de gedachte, dat de regering, vlak na zelf een overeenkomst als die van Ottawa gesloten te hebben, de overeenkomst van Ouchy zou kunnen doen verongelukken met een beroep op de meestbegunstigingsclausule. Maar tegelijk zijn er voorstanders van

de Ottawa-politiek, die volstrekt niet inzien, waarom die met de Ouchy-politiek onvereinigbaar zou zijn.

De zaak is, dat ook in regeeringskringen de koers van Engeland ten opzichte van de rest van de wereld nog lang niet klaar gezien wordt. Men spreekt veel over de onderhandelingen, die nu met andere landen op touw gezet zullen worden, maar omtrent de lijn, die daarbij gevolgd moet worden, bestaat nog de grootste onzekerheid. De Kamer van Koophandel van Manchester bijvoorbeeld heeft er bij de regeering op aangedrongen haar bedoeling omtrent de meestbeguntingsclausule kenbaar te maken, opdat zij, de K. v. K., te beter in staat zou zijn van advies te dienen. Maar dat punt schijnt op de departementen nog een onderwerp van strijd te zijn. Wat den ijver van Denemarken, om Engeland's goede gunst te winnen, aangaat, die wordt voortdurend aangehaald als bewijs, dat Ottawa Engeland in een sterker positie plaatst, maar niemand heeft mij nog kunnen uitleggen, welke voordeelen Denemarken nu meer dan vroeger zou kunnen bedingen. De zaak is in werkelijkheid veeleer, dat de Denen door het dreigend verlies ook van de Duitse markt in een paniek geraakt zijn en hun best willen doen om de ongunstige handelsbalans met Engeland, waarover de protectionisten hier zoo hard plachten te klagen, wat te herstellen uit vrees voor erger.

Dat is misschien het grootste gevaar in den toestand, dat de Engelschen, eenmaal op den weg van protectie, nog veel verder zullen gaan; dat met andere woorden de rechte protectionisten, voor wie Ottawa nooit een bijdrage tot vrijeren wereldhandel geweest is, maar eenvoudig een politiek van economisch imperialisme of nationalisme, de leiding in handen zullen houden. Om dat te voorkomen moet de andere partij (die in „nationale” zoowel als in oppositiekringen te vinden is) zich krachtig doen gelden en een alternatief weten aan te wijzen. Telkens weer wordt in vrijhandelskringen hier Ouchy als zulk een alternatief genoemd. Maar het uitblijven van de ratificatie en over het algemeen de onzekerheid, welke die politiek omgeeft, stemmen ook hier wat sceptisch. Toch bestaat nog de mogelijkheid, als ik wel zie, om op de Engelsche opinie, ook op veel welmeenende aanhangers van de regeering voor wie de uitweidingen over het belang van Engeland's betrekkingen met Europa geen ijdel gepraat zijn geweest, indruk te maken.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN SEPTEMBER 1932.

Staatsleeningen	f 2.880.000,—
zijnde:	
<i>Luxemburg</i>	
Groothertogdom Luxemburg	
f 3.000.000 ¹⁾ 5% obl. a	
96%	f 2.880.000,—
Prov. en Gemeentel. Leeningen	„ 13.271.685,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
Gem. Almelo	
f 1.150.000 5½% zesj.	
obl. a 100%	f 1.150.000,—
Gem. Amsterdam	
f 5.000.000 5% obl. a	
97¼%	„ 4.862.500,—
Gem. Assen	
f 900.000 5% obl. a	
98¼%	„ 888.750,—
Gem. Beverwijk	
f 600.000 5½% ¼ 10-jar.	
obl. a 99½%	„ 597.000,—
Gem. Delft	
f 1.000.000 5% obl. a	
99½%	„ 995.000,—
Gem. Gouda	
f 200.000 5½% obl. a	
100%	„ 200.000,—

Gem. Groenlo	
f 113.000 5½% obl. a	
99¼%	f 112.435,—
Gem. Hengelo	
f 2.000.000 5½% obl. a	
100%	„ 2.000.000,—
Gem. Kampen	
f 600.000 4½% obl. a	
97½%	„ 585.000,—
Gem. Middelburg	
f 600.000 5% obl. a	
99¼%	„ 595.500,—
Gem. Nieuwenhagen	
f 90.000 5½% 5-jar.	
obl. a 100%	„ 90.000,—
Gem. Sneek	
f 200.000 5% obl. a	
99%	„ 198.000,—
Gem. Tilburg	
f 1.000.000 5% obl. a	
99¼%	„ 997.500,—
Bank- en Credietinstellingen	f 2.942.500,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën:</i>	
Bank voor Nederl. Gemeenten	f 2.000.000
5% schuldbr. a 98¼%	f 1.975.000,—
N.V. Mij voor Gemeentecrediet	f 1.000.000
4½% obl. a 96¼%	„ 967.500,—
Industriële ondernemingen	„ 700.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën:</i>	
N.V. Prov. en Gem. Utrechtsch Stroomlev. bedrijf	f 700.000 4½%
obl. a 100%	f 700.000,—
Diversen	„ 985.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën:</i>	
Waterschap „De Regge”	
f 1.000.000 4½% obl.	
a 98½%	f 985.000,—
Kerkelijke Leeningen	„ 121.176,—
<i>Nederland</i>	f 121.176,—
Totaal	f 20.900.361,—

¹⁾ Deze leening is in totaal groot f 8.000.000 = Lux. Frs. 115.600.000 = Zw. Frs. 16.640.000.

Bovendien:	
f 22.900.000,— 3 m. Schatkistpromessen a	f 994,48
„ 5.510.000,— 6 m. „ „ „	„ 997,95
en „ 26.373.000,— Schatkistbiljetten „ „	„ 1.018,35

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

Trustshares First British Fixed Trust a	f 740 p. sh. (introdactie);
Cert. v. tien gew. aand. United Aircraft & Transport Corp. a	\$ 23½ p. aand. (introdactie);
Cert. v. tien gew. aand. The Common Wealth & Southern Corp. a	\$ 5½ p. aand. (introdactie);
Cert. v. aand. Goodyear Tire & Rubber Cie. a	\$ 24¼ (introdactie).

De Kerkelijke Leening heeft betrekking op:

	Gulden	Rente-voet	Emissie-koers
		pCt.	pCt.
St. Liduina-Gesticht, Schiedam ..	122.400	5	99

Emissies in 1932.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari ... f	8.642.218,75	f 275.000,—	f 8.917.218,75
Februari .. „	15.508.375,—	—	„ 15.508.375,—
Maart .. „	77.785.127,50	—	„ 77.785.127,50
April .. „	4.383.000,—	—	„ 4.383.000,—
Mei .. „	1.107.243,75	—	„ 1.107.243,75
Juni .. „	122.674.856,25	—	„ 122.674.856,25
Juli .. „	4.494.000,—	„ 450.000,—	„ 4.944.000,—
Augustus .. „	12.054.375,—	—	„ 12.054.375,—
September .. „	20.900.361,—	—	„ 20.900.361,—
	f 267.549.557,25	f 725.000,—	f 268.274.557,25

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.
(In Guldens).

Omschrijving	Juni 1932	1e zes mnd. 1932	1e zes mnd. 1931
Belastingen.			
Pachten	8	50	62
Invoerr. incl. Landsgoed.	3.994	23.145	28.468
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	163	1.554	2.387
Accijns op gedistilleerd ..	24	483	413
„ „ bier	—	—	—
„ „ petroleum	2.455	15.701	15.010
„ „ lucifers	348	2.617	3.700
„ „ tabak	7	43	35
Andere ontv. I. U. en A.	13	94	119
Statistiekrecht	192	1.256	1.799
Personeele belasting	528	2.279	2.120
Inkomstenbelasting	3.096	18.878	19.972
Vennootschapsbelasting ..	1.185	4.655	5.915
Vermogensbelasting	—	—	—
Verponding	1.155	5.295	6.427
Recht van openb. verkoop.	102	1.537	1.754
Zegelrecht	662	4.081	4.984
Overschr. van vaste goed.	159	1.124	1.188
Recht v. succ. en overgang	44	289	157
Vergunning speel tafels ..	4	50	48
Slachtbelastingen	449	2.838	3.037
Bijzondere bel. buitengew.	6	47	61
Hoofdgeld	7	29	33
Landelijke inkomsten	2.814	9.381	10.588
Belasting op loterijen	—	306	406
Motorbelasting i. d. B. Gew.	6	6	—
Opgeheven belastingen ..	—	10	168
Crisisheffing o. h. inkomen	1.024	2.179	—
Totaal	18.435	97.979	108.851
Monopolies.			
Opium excl. opiumfabriek	1.432	9.203	13.456
Pandhuizen	1.523	9.532	11.523
Zout	1.327	7.207	7.729
Totaal	4.282	25.942	32.708
Producten.			
Kina en Thee	17	122	146
Landscaoutchoubedrijf ..	189	673	1.121
Boschwezen	798	4.174	6.169
Goud en zilver	—	—	428
Banka-tin	464	5.407	13.168
Steenkolen	957	3.727	5.546
Totaal	2.425	14.103	26.578
Bedrijven.			
Havenwezen	760	6.387	6.751
Baggerdienst	272	1.247	1.290
Waterkracht en Electricit.	493	1.449	1.126
Landsdrukkerij	459	600	299
Post-, Telegr.- en Tel. dienst	2.090	13.146	14.749
Spoor- en Tramwegen	4.251	22.500	27.854
Totaal	8.325	45.329	52.069
Diverse middelen.			
Winsttaandeel „Billiton” ..	—	—	2.000
Winsttaandeel Jav. Bank ..	—	—	—
Afstand van grond	142	1.812	2.018
Mijnconcessies	35	307	578
Boeten en verbeurdverkl.	90	541	705
Leges en salarissen	40	233	215
Heffing terzake van gesl. werkoovereenkomsten ..	17	78	125
Opbrengst d. Weeskamers	61	422	392
Kadaster	31	179	186
Ontv. Gevangeniswezen ..	322	1.513	2.397
Afkoop heerendienst. B.G.	370	1.913	2.689
Schoolgelden	434	2.860	2.813
Ontv. groote ziekeninricht. en krankz.-gestichten ..	78	447	556
IJK van maten en gew.	74	299	294
Verk. en verh. van huizen	233	1.068	1.170
Ontv. waterleidingen	44	243	259
Bakengelden	189	1.185	1.303
Loodsgelden	216	1.396	1.476
Allerlei	121	1.119	1.646
Totaal	2.497	15.615	20.822
Recapitulatie.			
Totaal belastingen	18.435	97.979	108.851
„ monopolies	4.282	25.942	32.708
„ producten	2.425	14.103	26.578
„ bedrijven	8.325	45.329	52.069
„ diverse middelen ..	2.497	15.615	20.822
Totaal generaal	35.964	198.968	241.028

*) Teruggespeven.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.
GELDKOERSEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 2½ 19 Apr. '32)	Lissabon	6½ 4 Apr. '32
Bk. (Bel. Binn. Eff. 3 19 Apr. '32)	Londen	2 30 Juni '32
(Vrsch. in R.C. 3 19 Apr. '32)	Madrid	6½ 8 Juli '31
Athene	N.-York F.R.B. 2½ 23 Juni '32	
Batavia	Oslo	4 1 Spt. '32
Belgrado	Parijs	2½ 9 Oct. '31
Berlijn	Praag	4½ 26 Spt. '32
Boekarest	Pretoria	6 13 Nov. '31
Brussel	Rome	5 2 Mei '32
Budapest	Stockholm ..	3½ 1 Spt. '32
Calcutta	Tokio	4.38 17 Aug. '32
Dantzig	Weenen	6 23 Aug. '32
Helsingfors	Warschau	7½ 3 Oct. '30
Kopenhagen	Zwits. Nat. Bk. 2	22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1932				1931	1930	1914
	15 Oct.	10/15 Oct.	3/8 Oct.	26 Sept. 1 Oct.	12/17 Oct.	13/18 Oct.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	1/4-1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	2/2-7/8	13/16-7/8	3/16-3/16
Londen Daggeld ... Partic. disc.	1/4-1	1/4-1	1/2-1	1/4-1	3/2-5	1-2	13/4-2
Berlijn Daggeld ... Maandgeld Part. disc.	3/4-13/16	3/4-1	3/4-1	9/16-7/8	5/8-7/8	13/16-2/8	4/4-3/4
Waren-wchsel.	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	—	5 1/2	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	1-1/4	1-2/4	2-1/4	2-1/4	2-1/4	2-1/4	13/4-2 1/2

1) Koers van 14 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
11 Oct. 1932	2.48 3/8	8.57 3/4	59.06	9.75 3/4	34.52 1/2	100 3/4
12 " 1932	2.48 13/16	8.56 1/4	59.07	9.75 3/4	34.53	100 3/4
13 " 1932	2.48 3/4	8.56 3/8	59.12 1/2	9.76	34.55	100 3/4
14 " 1932	2.48 7/8	8.56 3/4	59.13	9.76	34.56	100 3/8
15 " 1932	2.48 3/4	8.56 1/2	59.08 1/2	9.76 1/2	34.57	100 1/8
17 " 1932	2.48 9/16	8.56	59.07	9.76 1/2	34.56	100 3/8
Laagste d.w. 1)	2.4830	8.55 1/4	59. —	9.75	34.50	99 1/8
Hoogste d.w. 1)	2.4897 1/2	8.58	59.15	9.76 3/4	34.60	100 3/8
10 Oct. 1932	2.48 3/4	8.57 3/4	59.02 1/2	9.75 3/4	34.53	100 3/4
3 Oct. 1932	2.49	8.60 3/4	59.20	9.75 3/4	34.55	100 3/4
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
11 Oct. 1932	48.02 1/2	—	7.37	1.47 1/2	12.71 1/2	20.35
12 " 1932	48.02 1/2	—	7.36 1/2	1.47 1/2	12.73 1/2	20.36 1/2
13 " 1932	48.02 1/2	—	7.37 1/2	1.48	12.73	20.38
14 " 1932	48.02 1/2	—	7.37	1.47 1/2	12.74	20.38
15 " 1932	48.02	—	7.37 1/2	1.47 1/2	—	—
17 " 1932	48.02	—	7.37	1.47 1/2	12.72 1/2	20.38
Laagste d.w. 1)	47.95	—	7.34	1.42 1/2	12.67 1/2	20.20
Hoogste d.w. 1)	48.07 1/2	35.25	7.40	1.52 1/2	12.77 1/2	20.50
10 Oct. 1932	48.02 1/2	—	7.37 1/2	1.48 1/2	12.70	20.35
3 Oct. 1932	47.99	—	7.37 1/2	1.47 1/2	12.76 1/2	20.37
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Mon-treal 1)
11 Oct. 1932	44.15	44.60	42.25	3.70	65	2.25 3/4
12 " 1932	43.95	44.40	43.15	3.70	65	2.26
13 " 1932	44.05	44.50	43.15	3.70	65	2.26 1/4
14 " 1932	43.95	44.45	43.10	3.70	65	2.26 3/4
15 " 1932	44.05	44.45	44. —	3.70	65	2.27 1/4
17 " 1932	44.05	44.40	43. —	3.70	65	2.31 3/4
Laagste d.w. 1)	43.75	44.15	42.80	3.65	—	2.24 1/2
Hoogste d.w. 1)	44.30	44.75	43.50	3.75	65	2.33
10 Oct. 1932	44.15	44.55	43.20	3.70	65	2.25 3/4
3 Oct. 1932	44.25	44.70	43.30	3.70	—	2.26
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
11 Oct. 1932	3,44½	3,92½	23,76½	40,22
12 " 1932	—	—	—	—
13 " 1932	3,44½	3,92½/16	23,76	40,18
14 " 1932	3,44½/8	3,92½/8	23,77½	40,19
15 " 1932	3,44½	3,92½/16	23,77	40,21½
17 " 1932	3,44½/16	3,92½/16	23,77½	40,23½
19 Oct. 1931	3,91	3,94	23,35	40,65
Muntpariteit ..	4,86	3,90½/8	23,81½	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	1 Oct. 1932	8 Oct. 1932	10/15 Oct. '32 Laagste	15 Oct. '32 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½/8	97½
Athene	Dr. p. £	592½	580	570	590
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10	1/10 7/8	1/10 1/4	1/10 1/8
Budapest ...	Pen. p. £	20	20	19	21
Buenos Aires	d. p. \$	40½	40½	40½	40½/8
Calcutte	Sh. p. rup.	1/6½/32	1/6½/32	1/6½/8	1/6½/16
Constantin ..	Piast. p. £	720	720	720	720
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/4½/16	1/4½/32	1/3½/8	1/4½
Kobe	Sh. p. yen	1/4½/8	1/4½	1/4½/8	1/4½/8
Lissabon	Eacu. p. £	110	110	109½	110½
Mexico	\$ per £	10.85	11.	10.75	11.25
Montevideo ..	d. per £	30	30	28	32
Montreal ...	\$ per £	3.81½	3.80½	3.73½	3.80
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5½	5½	5	5½
Shanghai ...	Sh. p. fael	1/9½/8	1/9½/32	1/8½/8	1/9½/16
Singapore ..	id. p. \$	2/3½/8	2/3½/8	2/3½	2/4
Valparaiso 1)	\$ per £	58	58	58½	58½
Warschau ...	Zl. p. £	30½	30½	30½	31

1) 90 dg. 2) 10 en 11 Oct.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	N.York 2)
11 Oct. 1932..	17½/16
12 " 1932..	18½
13 " 1932..	17½/16
14 " 1932..	17½/16
15 " 1932..	17½/16
17 " 1932..	17½/16
19 Oct. 1931..	17½/8
27 Juli 1914..	24½/16

GOUDPRIJS 3)

Londen	Londen
11 Oct. 1932....	119/6
12 " 1932....	119/9
13 " 1932....	119/3
14 " 1932....	119/9
15 " 1932....	119/10
17 " 1932....	119/10
19 Oct. 1931....	106/8
27 Juli 1914....	84/10½

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	7 Oct. 1932	15 Oct. 1932
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 31.527.712,71	f 41.494.104,26
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ult. September '32 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op de Rijksink. bel.	" 958.153,90	" 557.549,01
Voor schotten op ult. September '32 aan de gem. verstr. op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsel., alsmede op de op de belastingen en op de vermogensbelasting	" 3.862.665,22	" 3.735.665,06
Voor schotten aan Ned.-Indië.....	" 216.997.593,96	" 222.467.470,53
Id. aan Suriname.....	" 13.200.300,81	" 13.309.334,81
Id. aan Curaçao.....	" 7.831.533,55	" 7.833.448,55
Kasvord. w.g. credietverst. a.h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 108.594.335,02	" 108.691.177,23
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	" 25.749.881,92	" 27.398.709,36
Id. op andere Staatsbedrijven 1).....	" 15.894.363,99	" 15.536.692,14
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)....	" 53.504.972,90	" 51.138.846,90
Verplichtingen.		
Voor schot door de Ned. Bank ing. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	—
Schuld a/d Bank v. Ned. Gemeenten ..	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 315.882.000,—	f 315.882.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 171.240.000,—	" 171.240.000,—
Zilverbons in omloop	" 1.705.686,50	" 1.699.290,—
Schuld op ultimo September '32 aan de gemeenten enz.	" 5.772.338,73	" 3.163.158,82
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 7.856.221,95	" 11.902.544,31
Id. aan het Staatsbedrijf d. P. T. en T. 1)	" 73.347.256,39	" 76.167.323,10
Id. aan andere Staatsbedrijven 1).....	" 282.856,22	" 267.856,22
Id. aan diverse Stellingen 1).....	" 3.064.182,31	" 2.774.720,11

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	8 Oct. 1932	15 Oct. 1932
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	f 61.095.000,—
waaronder Muntbiljetten.....	—	" 87.000,—
Verplichtingen:		
Voor schot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 233.646.000,—	" 231.798.000,—
Schatkistpromessen	" 10.925.000,—	" 9.425.000,—
Schatkistbiljetten	" 4.225.000,—	" 4.225.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 2.491.000,—	" 2.043.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.....	" 658.000,—	" 49.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.....	" 956.000,—	" 1.139.000,—
Voor schot van de Javasche Bank.....	" 5.905.000,—	" 4.174.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 17 October 1932.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 33.733.951,87 Bijbnk. " 240.004,35 Ag.sch. " 6.344.127,90	f 40.318.084,12
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 71.335.835,—	" —
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		" 71.335.835,—
Beleeningen	Hfdbk. f 23.381.235,50 Bijbnk. " 5.152.633,59 Ag.sch. " 46.969.067,05	f 75.502.936,14
Op Effecten	f 74.330.662,77	
Op Goederen en Spec.	f 1.172.273,37	" 75.502.936,14
Voor schotten a. h. Rijk		" —
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud	f 100.695.190,—
Muntmat., Goud ..	f 934.202.056,10	
	f 1.034.897.246,10	
Munt, Zilver, enz. ..	f 18.681.478,92	
Muntmat., Zilver. ..		" 1.053.578.725,02 1)
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds		" 20.155.284,66
Gebouwen en Meub. der Bank		" 5.000.000,—
Diverse rekeningen		" 14.478.274,56
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) ..		" 19.331.195,17
		f 1.299.700.334,67

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	" 3.000.000,—
Bijzondere reserve	" 5.000.000,—
Pensioenfonds	" 8.179.976,94
Bankbiljetten in omloop.....	" 976.866.690,—
Bankassigatiën in omloop	" 81.024,23
Rek.-Cour. f Het Rijk	f 41.001.988,55
saldo's: { Anderen ..	" 243.010.195,07
Diverse rekeningen	" 2.560.459,88
	f 1.299.700.334,67

Beschikbaar metaalsaldo .....

Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..

1) Waarvan in het buitenland f 5.520.302,58.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo 1)	Dektings perc.
	Munt	Muntmat.				
17 Oct. '32	100695	934.202	976.867	284.093	548.676	83
10 " '32	100695	934.142	990.835	270.145	547.812	83
3 " '32	100693	934.014	1014.286	254.778	543.947	83
26 Sept. '32	100688	934.014	973.639	294.561	544.888	83
19 " '32	100688	934.014	978.477	286.054	546.329	83
12 " '32	100690	933.990	984.786	281.704	545.379	83
19 Oct. '31	94.692	716.034	1046.276	183.985	348.174	68
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
17 Oct. 1932	40.318	—	75.503	71.336	14.478
10 " 1932	41.871	—	74.982	71.336	14.285
3 " 1932	41.360	—	80.942	71.336	17.581
26 Sept. 1932	40.497	—	78.673	71.336	14.456
19 " 1932	41.215	—	78.859	71.336	14.445
12 " 1932	41.418	—	80.030	71.336	15.178
19 Oct. 1931	143.573	—	117.982	101.258	42.866
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 4 Jan. 1929 op de basis van 1/5 metaaldekking. 2) Onder de activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
17 Sept. 1932..	892	1.081	509	837	2.338
10 " 1932..	891	1.166	488	848	2.390
3 " 1932..	886	1.284	453	848	2.341
27 Aug. 1932..	892	1.197	463	857	2.321
19 Sept. 1931	876	1.302	562	842	577
5 Juli 1914...	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver.	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
15 Oct. 1932	149.750		219.260	29.810	50.122
8 " 1932	148.570		222.030	28.190	48.482
1 " 1932	149.130		217.430	29.990	50.162
17 Sept. 1932	103.633	44.967	218.932	31.296	48.509
10 " 1932	103.630	45.783	222.264	31.765	47.802
3 " 1932	103.629	45.553	218.088	33.238	48.651
27 Aug. 1932	103.628	45.785	216.214	36.501	48.327
17 Oct. 1931	134.187	40.656	243.256	23.288	68.224
18 Oct. 1930	138.796	32.139	260.833	34.042	52.984
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
15 Oct. 1932	19.310	64.980		28.350	60
8 " 1932	19.200	66.060		29.680	59
1 " 1932		80.160		***	60
17 Sept. 1932	17.730	9.540	39.821	29.584	62
10 " 1932	17.472	9.626	41.320	28.809	59
3 " 1932	17.457	9.089	39.111	29.007	59
27 Aug. 1932	17.495	9.158	38.094	30.652	59
17 Oct. 1931	5.313	9.249	42.306	28.334	66
18 Oct. 1930	32.054	9.251	47.413	40.294	58
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
12 Oct. 1932	140.396	361.414	53.008	11.644	17.725
5 " 1932	140.401	362.521	51.900	11.676	17.387
28 Sept. 1932	140.397	359.784	54.637	12.069	18.072
21 " 1932	140.376	359.266	55.156	12.008	18.527
10 " 1932	140.222	362.285	52.007	12.052	18.301
7 " 1932	139.958	365.122	48.909	12.274	18.611
14 Oct. 1931	136.744	356.710	53.649	14.078	26.775
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
12 Oct. '32	68.108	15.032	83.534	35.236	53.982	40 ^{1/16}
5 Sept. '32	67.708	11.689	85.690	34.633	52.890	40
28 " '32	69.918	23.418	80.626	33.397	55.613	40 ^{13/32}
21 " '32	70.998	23.915	82.586	32.904	56.110	40 ^{7/32}
14 " '32	70.863	12.933	89.827	33.157	53.037	38 ^{29/32}
7 " '32	69.933	7.618	91.507	33.297	49.835	37 ^{19/32}
14 Oct. '31	57.626	14.441	70.099	51.310	55.034	40 ^{1/2}
22 Juli '14	11.005	14.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitl.	Wissels	Waarv. op het buitl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v.d. Staat
30 Sept. '32	82.681	1.245	2.895	4.686	2.082	2.783	3.200
23 " '32	82.622	1.244	2.912	5.704	2.081	2.752	3.200
16 " '32	82.508	1.242	2.929	5.211	2.081	2.797	3.200
9 Oct. '31	60.539	926	15.728	20.352	12.962	2.845	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
7 Oct. '32	6.621	2.224	81.778	406	2.489	21.999
30 Sept. '32	6.621	2.992	82.459	265	2.745	21.876
23 " '32	6.621	2.205	80.200	724	2.944	23.613
16 " '32	6.621	2.243	80.281	799	2.936	22.954
9 Oct. '31	5.065	2.159	81.847	1.400	7.036	20.206
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan als buitl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Oct. 1932	796,4	63,4	134,8	2.909,6	101,5
30 Sept. 1932	796,3	63,4	132,9	2.991,4	242,0
23 " 1932	781,6	63,4	146,2	2.678,7	102,5
15 " 1932	717,9	63,4	144,6	2.847,5	117,5
7 " 1932	768,4	63,4	157,2	2.952,0	103,5
7 Oct. 1931	1.219,3	62,8	141,5	3.688,1	167,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crf.	Diverse Passiva
7 Oct. 1932	362,2	820,1	3.618,3	412,2	741,8
30 Sept. 1932	362,4	790,2	3.754,6	450,6	730,5
23 " 1932	362,4	794,8	3.504,6	358,0	725,7
15 " 1932	365,0	788,2	3.597,4	413,3	722,6
7 " 1932	365,0	784,7	3.688,8	388,5	714,7
7 Oct. 1931	103,0	855,4	4.522,9	500,5	790,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Oct., 30, 23, 15, 7 Sept. '32 en 7 Oct. '31 resp. 27; 15; 31; 26; 25; 13 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud	Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitlandische wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crf.	
									Schatkist	Partic.
13 Oct. 1932	2609	63	719	55	367	40	3.665	6	173	
6 " 1932	2595	63	693	61	367	40	3.681	2	127	
29 Sept. 1932	2582	64	655	59	367	40	3.631	9	119	
22 " 1932	2581	64	634	60	367	40	3.616	1	120	
15 " 1932	2595	63	648	64	367	40	3.642	3	123	
15 Oct. ¹⁾ 1931	2558	30	934	47	290	40	3.599	22	250	

¹⁾ 1931.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal-middel Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
28 Sept. '32	2.878,6	2.215,1	205,9	339,6	33,6
21 " '32	2.864,7	2.199,3	202,1	359,0	33,7
14 " '32	2.832,6	2.187,2	202,2	401,9	33,7
7 " '32	2.794,6	2.145,6	196,4	420,4	33,6
31 Aug. '32	2.773,0	2.139,4	206,7	432,8	34,1
24 " '32	2.753,4	2.139,4	206,0	426,7	35,4
30 Sept. '31	3.138,2	1.967,5	162,4	327,9	468,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
21 " '32	1.851,5	2.759,1	2.315,1	153,0	56,4	60,4
14 " '32	1.850,9	2.789,1	2.298,6	153,1	55,6	59,6
7 " '32	1.850,9	2.831,7	2.220,2	153,1	55,3	59,2
31 Aug. '32	1.851,7	2.814,0	2.241,3	153,1	54,8	58,9
24 " '32	1.851,0	2.824,8	2.202,5	153,3	54,8	58,9
30 Sept. '31	742,3	2.097,8	2.506,2	166,8	68,1	71,7

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarv. time deposits
14 " '32	148	10.766	7.790	1.810	16.989	5.610
7 " '32	153	10.812	7.752	1.703	16.780	5.622
31 Aug. '32	158	10.796	7.743	1.711	16.797	5.633
24 " '32	—	—	—	—	—	—
23 Sept. '31	146	14.228	7.844	1.736	20.126	6.837

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

18 October 1932.

De graanmarkt heeft in de afgelopen week weder in gedrukte stemming verkeerd. Na de prijsdaling, welke voor tarwe in de voorafgaande week heeft plaats gevonden, is een herstel uitgebleven. Slechts oude tarwe te Buenos Aires liep vaster, doch dit is in de eerste plaats een lokale Argentijnsche aangelegenheid, nu blijkbaar het overschot van den laatsten oogst in Argentinië kleiner is dan officieel wordt opgegeven. Te Rosario is voor oude tarwe de prijs niet gestegen en met nieuwe tarwe ter verscheping in het begin van 1933 is Argentinië tot dalenden prijs aan de markt gebleven. De schade, die sprinkhanen aan het jonge gewas hebben veroorzaakt, is tot nog toe niet belangrijk geweest en de oogst wordt geraamd op 31 miljoen quarters tegen 28 miljoen in het vorige jaar. In Australië verwacht men een oogst van 200 miljoen bushels tegen 187 miljoen in het vorige jaar en ook uit Australië wordt nieuwe tarwe dringend aangeboden. Het aanbod van nieuwe tarwe van het Zuidelijk halfmond ontmoet echter in Europa nog zoo goed als in het geheel geen belangstelling, ondanks de lage prijzen. Die gunstige oogstvooruitzichten en de lage prijzen, waartoe de nieuwe tarwe van Argentinië en Australië te koop is; drukken echter de tarwemarkt en hadden deze week weder een ongunstigen invloed op den Europeeschen kooplust, die op het vasteland wegens de groote eigen oogsten toch reeds, slecht is. Engeland bleef geregeld tarwe koopen, doch minder dan in de vorige week, en kocht voornamelijk Canadeesche tarwe, benevens oude Australische, waarvoor de vraag nog toenam, toen twee ladingen verkocht werden naar China, dat sedert eenigen tijd geen inkoop meer had gedaan. De Engelsche inkoop van Canadeesche tarwe vormden geen voldoende tegenwicht tegen de groote hoeveelheden, die aan de Canadeesche markten worden aangeboden.

Te Winnipeg bleef prijsherstel daarom uit, doch tevens hielp de steun van regering en pool verdere prijsdaling tegenhouden. Daar echter tevens de Canadeesche wisselkoers verbeterde, stegen de prijzen aan de termijnmarkt te Liverpool eenigszins; daar deze op Canadeesche tarwe is gebaseerd. Op 17 October ging de vaste stemming daar echter tenslotte toch nog weer verloren. Ook Chicago herstelde zich niet van de aanmerkelijke prijsdaling der vorige week. Steeds meer raakt men in Amerika overtuigd, het niet zonder uitvoer van tarwe te kunnen stellen en tot nog toe is Canada goedkoop. In vergelijking met den 10den sloten Chicago en Winnipeg voor tarwe vrijwel onveranderd. Na flauwe Argentijnsche markten op 17 October, was dat ook te Buenos Aires het geval, doch te Rosario viel een verlaging van 5 centavos per 100 KG. te constateeren. Dat Rusland deze week minder tarwe verscheept dan in de vorige en het verdere Russische aanbod beperkt blijft, heeft, nu de vraag in Europa zoo klein is, geen merkbaaren steun aan de markt verleend, evenmin als de berichten omtrent vertraging in den Russischen winteruitzaai.

In rogge worden nog steeds uitermate weinig zaken gedaan, omdat de invoerlanden zelf genoeg of te veel rogge voor de inlandsche behoefte hebben geoogst. Tot verlaagde prijzen ontstond in Nederland wat meer kooplust voor Russische rogge, doch Duitschland en Polen hebben, ondanks de lage vraagprijzen, zeer weinig succes met hun pogingen om rogge te verkoopen.

Voor maïs heeft de markt ook deze week weder den druk ondervonden van de omstandigheid, dat de Donaulanden en de Ver. Staten met dringend aanbod concurrentie aandoen aan Argentinië. De maïsoogst in de Ver. Staten

wordt nu geraamd op 2885 miljoen bushels tegen 2556 miljoen in 1931. Zuid-Slavië heeft 1.1 miljoen ton (ruim 30 pCt.) meer dan in 1931. Ook de Hongaarsche oogst is veel grooter dan verleden jaar, terwijl Roemenië en Bulgarije eveneens ruime opbrengsten hebben. Donaumaïs werd dan ook tot nog verder dalende prijzen aangeboden, al hebben de verschepingen nog geen uitbreiding ondergaan. Binnenkort zal dat echter zeker het geval zijn en in dat vooruitzicht was, ondanks de lage prijzen, de vraag naar Donaumaïs niet groot. Daling der prijzen van Noord-Amerikaansche maïs heeft in het laatst der week tot eenige zaken naar Nederland geleid. Ondanks kleine Argentijnsche verschepingen was bij dit alles ook Platamaïs flauw met teleurstellende vraag zoowel op het vasteland als in Engeland. Vooral op meer verwijderde posities is de vraag voor Platamaïs wegens het dringende aanbod uit de Donaulanden en de kans op belangrijken Noord-Amerikaanschen uitvoer sterk verminderd. Nadat Argentinië tegen het einde der week twee dagen vast was geweest, ging op 17 October de daardoor bereikte prijsverbetering geheel verloren. Buenos Aires sloot tegenover den 10den vrijwel onveranderd en Rosario was 10 à 15 centavos per 100 KG. lager. Te Chicago is maïs per saldo ongeveer ½ dollarcent per 60 lbs. in prijs gedaald, nadat eerst een even groote verhooging was ingetreden.

In gerst zijn de zaken deze week van weinig betekenis geweest. Uit Rusland en de Donauhavens werd wat minder afgeladen, doch bij slechte vraag daalden voor beide soorten de prijzen in West-Europa verder beneden het Roemeensche en Russische prijspeil. Canadeesche gerst vindt op het vasteland zeer weinig koopers, doch naar Engeland worden daarin vrij geregeld zaken gedaan, evenals daar tot lage prijzen ook betere vraag dan op het vasteland bestond voor Russische gerst.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week was een prijshoudende stemming op de verschillende suikermarkten overheerschend.

In Amerika was de markt, vooral in het begin, nogal vast met flinke omzetten van ruwe suiker, waarvoor tot 1.18 d.c. betaald werd.

De New-Yorksche termijnmarkt opende eveneens in goede stemming. Na „Columbus Day” trad een lichte reactie in. De slotnoteringen luiden als volgt: Oct. 1.02, Dec. 1.10, Jan. 1.06, Mrt. 1.04 en Mei 1.07, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.17 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 44.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 53.700 tons verleden jaar en de voorraden 193.000 tons tegen 219.200 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1932 tons	1931 tons	1930 tons
Productie . . . . . (Raming)	2.597.510	3.122.186	4.671.260
Ontvangsten	14.206	21.053	27.011
Totaal sedert 1/1	1.492.713	1.877.516	3.381.095
Verschepingen	47.069	36.682	56.550
Voorraad in afscheephavens	787.660	1.074.795	1.088.938

In Engeland bestond iets betere kooplust en eenige partijen ruwe suiker verwisselden van eigenaar tot ca. Sh. 6/- voor October/November verscheping.

Ook de Londensche termijnmarkt was prijshoudend. De slotnoteringen waren ca. 1 d. hooger dan bij opening.

De Board of Trade Statistiek over September wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

AANVOEREN in tons van 100 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9/15 October 1932	Sedert 1 Jan. 1932	Overeenk. tijdvak 1931	9/15 October 1932	Sedert 1 Jan. 1932	Overeenk. tijdvak 1931	1932	1931
Tarwe	40.042	1.127.341	1.254.592	—	7.800	29.861	1.135.141	1.284.453
Rogge	18.608	410.839	286.372	—	1.993	1.007	412.832	287.379
Boekweit	664	19.550	21.305	52	104	247	19.654	21.552
Maïs	24.723	1.061.012	1.031.177	4.483	275.709	221.472	1.336.721	1.252.649
Gerst	21.017	372.102	493.329	508	25.381	42.049	397.483	535.378
Haver	4.229	149.710	218.150	—	3.241	2.826	152.951	220.976
Lijnzaad	9.196	233.920	161.297	980	313.882	372.066	547.852	533.363
Lijnkoek	1.700	77.168	94.730	—	50	204	77.218	94.934
Tarwemeel	780	20.328	70.621	371	10.796	21.596	31.124	92.217
Andere meelsoorten	2.178	36.404	32.178	153	10.654	10.118	47.058	42.296

	September		Oct./Sept.	
	1932	1931	1931/32	1930/31
	tons	tons	tons	tons
Import Bietsuiker	4.372	16.599	116.463	279.034
„ Rietsuiker	143.784	98.414	2.062.027	1.501.109
Totaal	148.156	115.013	2.178.490	1.780.143

Vrijgemaakt voor				
	1932	1931	1931/32	1930/31
consumptie	190.528	177.990	2.107.766	1.832.261
Export Geraffineerd	18.947	6.268	249.637	116.201

Op Java verkocht de V.I.S.P. nog 8500 tons bruine suiker benevens een enkel klein partijtje Superieur.

Hier te lande volgde de markt schoorvoetend het buitenland. De slotnoteringen op de Amsterdamse termijnmarkt luiden als volgt: Dec. f 6½, Mrt. f 6¾, Mei f 6½ en Aug. f 6¾. De omzet bedroeg 3250 tons.

KOFFIE.

De markt bleef nog steeds kalm gestemd. Aanvankelijk was de haven van Santos nog gesloten, doch op 13 dezer werd medegedeeld, dat het verkeer heropend was en dat de verschepingen uit Santos waren hervat met reeds op den eersten dag een verlading van 50.000 balen naar New-York. De uitvoerhuizen te Santos zonden sedert dien dag wederom regelmatig kost- en vrachtaanbiedingen op proupe verscheping, doch nog altijd bleef de koplust bij den importhandel gering. Hoewel de voorraden van Santos koffie hier zoowel als elders tot een minimum zijn geslonken, geven koopers er klaarblijkelijk de voorkeur aan om nog wat te wachten met de zoo noodige aanvulling en eerst eens af te zien, hoe de toestand in Brazilië zich verder zal ontwikkelen en of het den Brazilianen mogelijk zal blijken de prijzen, die zij op het oogenblik vragen, te handhaven. Voorloopig zit de Koffie-Raad van Brazilië nog hoog te paard. Hij heeft het bericht doen verspreiden, dat gedurende de bijna drie maanden, welke de revolutie geduurd heeft, zijn middelen zijn toegenomen en dat hij daardoor in staat is, elke onredelijke prijsdaling tot beneden de basis, welke vóór den opstand bestond, te voorkomen, hetgeen zoo noodig zal geschieden door de aanvoeren uit het binnenland in de havens van Santos, Rio en Victoria te beperken. Een besluit te dien opzichte zal worden genomen, zoodra de President van den Koffie-Raad, die naar Santos vertrokken is,

den toestand aldaar zal hebben overzien. Daar ongeveer gelijktijdig met dit bericht ook bekend werd, dat enkele groote Engelsche dagbladen uit Brazilië hadden vernomen, dat tijdens de revolutie door den Staat Sao Paulo een bedrag aan papieren geld was uitgegeven, ongeveer overeenkomende met 85 à 90 millioen Hollandsche gulden en dat revolutie dezen Staat een bedrag heeft gekost, overeenkomende met ongeveer 32 à 35 millioen gulden, maakte de kennisgeving van de toeneming der middelen voor de koffieverniechting vooralsnog niet veel indruk.

Door den Koffie-Raad is bovendien nog bekend gemaakt, dat de voorraad, teruggehouden in de binnenlandsche pakhuizen en in de spoorwegstations van den Staat Sao Paulo, op 30 Juni l.l. bedragen heeft 21.342.000 balen, waarvan toen 10.778.000 balen bestemd waren voor den Raad. Op 31 Mei had deze voorraad bedragen 22.395.000 balen, waarvan 10.378.000 balen voor den Koffie-Raad bestemd waren. De in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden hoeveelheid is dus in de maand Juni verminderd met 1.053.000 balen en de ter beschikking van den Koffie-Raad gehouden hoeveelheid is in die maand toegenomen met 391.000 balen. De cijfers, betrekking hebbende op de maanden Juli, Augustus en September, toen trouwens het verkeer gestremd was en de veranderingen dus wel niet groot geweest zullen zijn, schijnen niet bekend te zijn. Wel is bekend gemaakt, dat de voorraden, teruggehouden in de binnenlandsche pakhuizen van den Staat Rio de Janeiro op

30 September bedragen hebben	736.000	bn.
op 31 Augustus bedroegen zij	872.000	„
In de maand September zijn zij dus afgenomen met	136.000	bn.
In de maanden Juli en Augustus waren zij reeds afgenomen met	196.000	„
zoodat zij dus vanaf 1 Juli tot 30 September zijn afgenomen met	332.000	bn.
Aangekomen zijn in de haven van Rio uit het binnenland vanaf 1 Juli tot 30 September	1.367.000	„
zoodat dus in de eerste drie maanden van het nieuwe oogstjaar in het binnenland van den Staat Rio uit de plantages moeten zijn aangevoerd	1.035.000	bn.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN					ZUIVEL EN EIEN				MINERALEN	
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.	ROGGE No. 2 Canada loco R'dam/A'dam per 100 K.G.	MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.	GERST 62/63 K.G. Z. Russische loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G.	LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering	KAAS Edammer Alkmaar Fabriekskaas kl. m/merk	EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeeft f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.	PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel	
1925	17,20	13,07 ⁵	231,50	236,00	462,50	2,31	56,—	9,18	10,80	1,68	
1926	15,90	11,75	174,25	196,75	360,50	77,9	85,7	8,15	17,90	1,89	
1927	14,75	12,47 ⁵	176,00	237,00	362,50	2,03	87,9	43,30	7,96	1,80	
1928	13,47 ⁵	13,15	226,00	97,7	363,00	78,5	2,11	91,3	48,05	1,20	
1929	12,25	10,87 ⁵	204,00	88,1	419,25	90,6	2,05	88,7	45,40	1,23	
1930	9,67 ⁵	6,22 ⁵	136,75	59,1	356,00	77,0	1,66	71,9	38,45	1,12	
1931	5,55	4,55	84,50	36,5	187,00	40,4	1,34	58,0	31,30	0,58	
Jan. 1930	12,67 ⁵	9,35	149,25	64,5	433,75	93,8	2,00	86,6	43,95	1,21	
Febr. "	11,72 ⁵	8,17 ⁵	139,00	60,0	398,50	86,2	2,03	87,9	41,15	1,11	
Maart "	10,90	7,15	143,50	62,0	390,00	84,3	1,71	74,0	41,25	0,66	
April "	11,17 ⁵	7,62 ⁵	180,25	77,8	431,00	93,2	1,50	64,9	36,50	1,16 ⁵	
Mei "	10,45	6,55	148,50	64,1	405,00	87,6	1,44	62,3	37,20	1,18 ⁵	
Juni "	10,05	5,17 ⁵	145,50	62,9	385,50	83,4	1,54	66,7	37,—	1,18 ⁵	
Juli "	9,55	5,82 ⁵	157,75	68,1	345,75	74,8	1,72	74,5	39,90	1,18 ⁵	
Aug. "	9,45	5,49	146,00	63,1	365,00	78,9	1,58	68,4	40,20	1,18 ⁵	
Sept. "	8,40	4,88	127,50	55,1	318,75	68,9	1,64	71,0	37,55	1,18 ⁵	
Oct. "	7,40	4,30	112,25	48,5	281,25	60,8	1,63	70,6	36,90	1,18 ⁵	
Nov. "	7,25	4,25	94,50	40,8	270,75	58,5	1,58	68,4	36,50	0,85	
Dec. "	7,07 ⁵	4,1	96,00	41,5	247,75	53,6	1,55	67,1	33,50	0,85	
Jan. 1931	6,52 ⁵	37,9	84,50	36,5	207,50	44,9	1,61	69,7	32,25	0,85	
Febr. "	5,77 ⁵	3,6	87,50	37,8	206,25	44,6	1,66	71,9	33,80	0,85	
Maart "	5,62 ⁵	3,7	103,00	44,5	214,00	46,3	1,47	63,6	35,00	0,85	
April "	5,90	4,42 ⁵	112,00	48,4	197,75	42,8	1,35	58,4	31,60	0,53	
Mei "	6,15	4,97 ⁵	95,75	41,4	189,00	40,9	1,26	54,5	30,85	0,34	
Juni "	5,75	3,8	86,75	37,5	191,50	41,4	1,29	55,8	33,50	0,26	
Juli "	5,42 ⁵	3,5	84,25	36,4	211,00	45,6	1,32	57,1	37,75	0,24	
Aug. "	4,97 ⁵	28,9	74,50	32,2	185,50	40,1	1,30	56,3	36,00	0,43 ⁵	
Sept. "	4,77 ⁵	27,8	68,00	29,4	164,25	35,5	1,27	55,0	32,25	0,56	
Oct. "	5,—	4,47 ⁵	68,50	29,6	160,25	34,6	1,24	53,7	26,25	0,56	
Nov. "	5,82 ⁵	33,9	81,00	35,0	169,75	36,7	1,17	50,6	24,75	0,68	
Dec. "	4,92 ⁵	28,6	69,25	29,9	145,75	31,5	1,18	51,1	21,40	0,71	
Jan. 1932	5,05	5,07 ⁵	71,25	30,8	142,50	30,8	1,16	50,2	25,75	0,71	
Febr. "	5,30	5,07 ⁵	74,00	32,0	142,25	30,8	1,34	58,0	27,75	0,71	
Maart "	5,52 ⁵	3,7	86,75	37,5	143,25	31,0	0,98	42,4	23,65	0,71	
April "	5,65	6,22 ⁵	88,75	38,3	135,25	29,2	0,99	42,9	19,60	0,86	
Mei "	5,60	5,30	78,00	33,7	130,25	28,2	0,82	35,5	19,65	0,86	
Juni "	5,22 ⁵	4,15	80,75	34,9	128,75	27,8	1,11	48,1	24,25	0,86	
Juli "	4,90	4,—	78,75	34,0	129,75	28,1	0,96	41,6	19,55	0,86	
Aug. "	5,20	4,07 ⁵	77,50	33,9	133,00	28,8	0,76	32,9	17,90	0,86	
Sept. "	5,47 ⁵	3,8	78,50	33,9	150,75	32,6	0,84	36,4	19,70	0,86	
3 Oct. "	5,40	4,05	77,50	33,5	147,00	31,8	0,85 ⁷	36,8	22,50 ⁸	0,86	
10 "	5,30	4,—	76,00	32,8	139,00	30,1	0,82 ⁸	35,5	24,50 ⁸	0,86	
17 "	5,25	3,85	74,00	32,0	140,50	30,4				0,86	

1) Men zie voor de toel. op dezen staat de nos. van 8 en 15 Aug. 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot van 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 3) Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932

Ten opzichte van de vernietigde hoeveelheid wordt nog uit Brazilië geseind, dat in de week van 9 tot 15 October vernietigd zijn 13.000 balen te Rio en 50.000 balen te Santos en dat vanaf 1 Juli 1931 tot op heden te Santos totaal 3.863.000 balen en in Sao Paulo totaal 4.290.000 balen door vernietiging zijn opgeruimd. Uit vergelijking dezer cijfers met de reeds vroeger bekend gemaakte blijkt, dat gedurende de revolutie te Santos in het geheel niets meer vernietigd is, doch dat in Sao Paulo nog ongeveer 500.000 balen zijn vernietigd.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping, ongeveer \$ 11.90 à 12.20 per cwt., voor dito Prime ongeveer \$ 12.15 à 12.40, wat nog ongeveer \$ —.40 à —.50 hooger is dan in de laatste dagen vóór de revolutie werd gevraagd. Rio 7 met beschrijving, prompte verscheping, wordt aangeboden tot \$ 9.40 à 9.50 kost en vracht, wat ongeveer \$ —.20 hooger is dan onmiddellijk vóór de revolutie.

Van Nederlandsch-Indië kwamen ook in de afgelopen week bijna geen aanbiedingen af. De noteringen in de eerste hand kunnen voor het oogenblik worden aangenomen op ongeveer:

Palembang Robusta, October-verscheping, 18 ct.; Benkoelen Robusta, October-verscheping, 19 ct.; Mandheling Robusta, October-verscheping, 20½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, October-verscheping, 24 à 25 ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant. Voor de goedkoopste ongewassen Sumatra-soorten beteekent dit een daling van ongeveer ½ ct. en voor de Mandheling Robusta van ongeveer 1½ ct. per ½ K.G., voor W.I.B. van ongeveer 1 à 2 ct. tegen een week tevoren.

Aan de termijnmarkt te Rotterdam werden de fluctuaties van de New-Yorksche markt niet gevolgd. De noteringen zijn hier thans ⅓ à ¼ ct. lager dan verleden week, namelijk October 25½, December 23½, Maart 21½, Mei 21½ en September 20½ ct. per ½ K.G.

De officieele loco-noteringen te Rotterdam bleven onveranderd 37 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 27 ct. voor Robusta.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

Table with 4 columns: Date, Dec., Mrt., Mei, Sept. showing prices for 17 October, 10 October, 3 October, and 26 September.

Rotterdam, 18 October 1932.

THEE.

De Amsterdamsche veiling van 13 October gaf slechts een aanbod te zien van 7.547 kisten Ned.-Indische thee. Het aanbod ontmoette goede vraag en de prijzen liepen van 1—4 cts. hooger voor bladsorteringen en grove gruis-sorteringen. Kleinruizige soorten waren tot 2 cts. hooger. Voor theeën met veel geel bestond matige belangstelling. Ongeveer 300 kisten bleven per saldo onverkocht. De totale middenprijs bedroeg 26 cts. tegenover 26¼ cts. in de vorige veiling. De volgende veiling is vastgesteld op 27 October met een aanbod van ca. 12.500 kisten Ned.-Indische thee.

Ook de tendens van de Londensche veilingen was vast, speciaal voor de gewone soorten.

De Noordelijk Britsch-Indische oogst bedroeg volgens telegrafisch bericht per ultimo September 263.984.480 lbs., tegenover 242.542.640 lbs. per eind September 1931.

Volgens publicaties van de Vereeniging voor de Thee-cultuur bedroeg de uitvoer van Java gedurende de maand September 4.043.000 K.G. tegenover 4.354.000 K.G. in September 1931.

Door de Besturen der Vereeniging voor de Thee-cultuur en de Vereeniging van Thee-Importeurs is een request gericht aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal met verzoek de voorgestelde tijdelijke verhooging van de invoerrechten op thee met 30 pCt. niet goed te keuren.

Amsterdam, 17 October 1932.

IJZER.

De stemming op de exportmarkt voor ruwijzer is zwak. De handel heeft zoo goed als niets te beteekenen. De min of meer nominale notering van Lux 3 is 34/6 goud fob. Antwerpen.

De vraag naar ruwijzer op de Fransche markt vertoont

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

Large table with multiple columns for METALEN (Zilver, IJzer, Koper, Tin, Lood) and TEXTIELGOEDEREN (Katoen, Wol, Diverse) showing prices in pence, shillings, and pounds.

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 5) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74½ K.G. Hongaarsche, 74½ K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. 6) Notering Schotland 59/6. 7) 7 Oct. 8) 14 Oct. 9) 6 Oct. 10) 13 Oct. 11) 4 Oct.

de laatste weken een kleine opleving. Verbruikers willen hun vrijwel uitgeputte voorraden bij de tegenwoordig geldende prijzen aanvullen. Prijzen variëren tusschen de 190 en 220 Frs. basis Longwy. Op de Belgische markt doet Lux 3 280—290 B. Frs. franco.

Van eenige verbetering in de vraag naar Cleveland-ijzer valt niets te bespeuren. Sommige gieterijen aan de Tees koopen Midland-ijzer, dat ook in Schotland aan den verkoop van het Cleveland-product ernstige afbreuk doet. Noteering 58/6 fot. L.o. voor het district; 55/6 fot. Falkirk voor Schotland. Ook voor den export wordt onder de 58/6 genoteerd.

De handel in staal heeft weinig om het lijf. De prijs voor stafijzer wordt bij afspraak op 48/6 goud fob. Antwerpen gehandhaafd. Sommige producenten vragen thans zelfs hogere prijzen. Er is voorloopig nog voldoende werk om handen uit de vraagperiode in September.

STEENKOLEN.

De zware concurrentie op de Deutsche cokesmarkt heeft ertoe geleid, dat de voornaamste cokesproducenten, waaronder die aan de Roer, in Silezië en enkele in Saksen, in een cokesconventie tot overeenstemming gekomen zijn, waarbij de afzet van cokes van 1 October af voor den tijd van een jaar op basis van den gemiddelden afzet van 1929/1931, welke ongeveer 8 miljoen ton per jaar in totaal bedraagt, voor iederen deelnemer in onderling overleg is vastgesteld, teneinde tot een consolidatie van de Deutsche cokesmarkt te komen. De deelname van de Hollandsche mijnen aan deze conventie staat in principe vast.

In Nederland groot rumor in casa. De Nederlandsche mijnen voeren onder leiding van de Staatsmijnen openlijk een campagne tot het in den ban doen van buitenlandsche kolen. Nu de wilde uitzetting der productie van de laatste jaren heeft geleid tot het einde, dat kenners van de internationale kolenmarkt voorspeld hebben, is Leiden in last. De propagandisten van het kortwieken van buitenlandsche kolen schijnen te vergeten, dat de percentages van onzen invoer, die door uitvoer gedekt is — en daarop alléén komt het toch maar aan — bedragen als volgt:

wat betreft Duitschland: de eerste 9 maanden van 1931: 42,4 pCt. *); de eerste 9 maanden van 1932: 46,4 pCt. *); wat betreft Engeland: de eerste 9 maanden van 1931: 208 pCt. *); de eerste 9 maanden van 1932: 141 pCt. *).

Wat leert ons dit? Dat Engeland veel meer van ons koopt dan wij van hem koopen en dat Duitschland zich, economisch gesproken, 4 pCt. beter jegens ons gedraagt dan in 1931.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 7.25
Durham Ongezeefde	„ 7.75
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 9.50
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	„ 6.85
Yorkshire gewasschen Singles	„ 7.85
Westfaalsche Vettförder	„ 8.25
„ Vlamstukken I	„ 9.—
„ Smeenootjes	„ 8.75
„ Gasvlamförder	„ 8.25
„ Gietcokes	„ 11.—

Hollandsche Eierbriketten 12.50
alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam. Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 7.75. Markt prijshoudend. 18 October 1932.

*) Deze cijfers zijn ontleend aan opgaven van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Bedrijfsleven en de strijd tegen
de Armoede in Nederland
door Dr. CH. A. VAN MANEN.
Prijs ingenaaid f 3,— Gebonden f 4,75.
Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.
Bestellingen richtte men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoochweg 122, onder gelijk-tijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN						INDEXCIJFERS				
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/ Finland per standaard van 4.672 M ³ .	RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.	THEE Aff. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 K.G.	COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam	Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v. d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		The Economist herleid van 1928 = 100 tot 1925 = 100		
	f	%	fl.	cts.	cts.	f	In- voer	Uit- voer	100	100	100	100	
1925	159,50	100	18,75	61,375	100,0	35,875	100	100	100,0	100,0	100,0	100,0	
1926	153,50	96,1	17,50	55,375	90,2	34,—	94,25	111,5	94,8	112	128	93,2	
1927	160,50	100,5	19,125	46,875	76,4	82,75	97,9	32,625	90,9	113	116	95,4	
1928	151,50	94,8	10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	118	128	96,4
1929	146,00	91,4	10,25	28,8	13,—	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	122	132	91,6
1930	141,50	88,6	5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	124	135	75,5
1931	110,75	69,3	—	8,4	8,—	42,7	25	40,7	42,50	50,3	117	136	62,6
Jan. 1930	147,50	93,9	—	7,375	20,7	11,675	62,3	35	57,0	60,50	116	128	84,5
Febr. "	147,50	92,3	—	8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	112	126	81,3
Maart "	147,50	92,3	—	7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	105	131	78,7
April "	147,50	92,3	—	7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	104	127	78,7
Mei "	145,00	90,8	—	6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	111	132	76,1
Juni "	145,00	90,8	—	6,125	17,2	9,775	52,1	33	53,8	58	131	133	76,1
Juli "	142,50	89,2	—	5,625	15,8	9,275	49,5	31,50	51,3	55,50	107	138	74,2
Aug. "	142,50	89,2	—	4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	105	145	73,5
Sept. "	140,00	87,6	—	4,125	11,6	7,975	42,5	28,25	46,0	59,50	102	126	72,3
Oct. "	132,50	82,9	—	4	11,2	8,625	46,0	29	47,3	66,50	102	152	71,6
Nov. "	130,00	81,4	—	4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	105	139	71,0
Dec. "	130,00	81,4	—	4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	105	129	69,0
Jan. 1931	125,00	78,2	—	4,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	105	132	67,7
Febr. "	125,00	78,2	—	3,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	107	121	67,1
Maart "	125,00	78,2	—	3,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	107	140	66,5
April "	125,00	78,2	—	3,125	8,8	8,575	45,7	24,75	40,3	50,9	110	138	65,8
Mei "	125,00	78,2	—	3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	114	141	65,8
Juni "	110,00	68,9	—	3,125	8,8	8,575	45,7	25,75	42,0	39,50	107	133	64,5
Juli "	110,00	68,9	—	3	8,4	8,775	48,6	27	44,0	38,25	105	138	62,6
Aug. "	100,00	62,6	—	2,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	38,50	102	142	60,6
Sept. "	100,00	62,6	—	2,375	6,7	7,525	40,1	23,75	38,7	37,50	105	146	58,7
Oct. "	100,00	62,6	—	2,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	105	119	58,7
Nov. "	100,00	62,6	—	2,25	6,3	7,15	38,1	23	37,5	37	113	132	58,7
Dec. "	82,50	51,6	—	2,25	6,3	6,75	36,0	23	37,5	35	115	114	54,8
Jan. 1932	82,50	51,6	—	2,125	6,0	7,35	39,2	23	37,5	32	103	107	54,2
Febr. "	82,50	51,6	—	2	5,6	7,05	37,6	23	37,5	30,5	104	111	53,5
Maart "	70,00	43,8	—	1,625	4,6	6,25	33,3	23	37,5	31	87	116	52,9
April "	70,00	43,8	—	1,5	4,2	5,90	31,5	23	37,5	29,25	89	110	51,6
Mei "	70,00	43,8	—	1,5	4,2	5,625	30,0	23,50	38,3	30,25	89	107	51,0
Juni "	70,00	43,8	—	1,375	3,9	6,30	33,6	24	39,1	28,50	101	116	50,3
Juli "	67,50	42,3	—	1,375	3,9	6,70	35,7	24	39,1	23,75	100	112	49,0
Aug. "	63,00	39,4	—	1,175	4,9	6,575	35,1	24	39,1	22,75	95	105	48,4
Sept. "	60,00	37,6	—	1,125	6,0	6,525	34,8	25,25	41,1	23,75	96	112	49,0
3 Oct. "	63,50	39,7	—	1,175	5,3	6,375	34,0	27	44,0	26	95	105	53,7
10 "	63,50	39,7	—	1,175	4,9	6,375	34,0	27	44,0	26	95	105	53,7
17 "	63,50	39,7	—	1,6875	4,7	6,375	34,0	27	44,0	26	95	105	53,7

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 13 Oct.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. zijn op goudbasis omgerekend